1. napirendi pont

Tárgy: Helyi Esélyegyenlőségi Program elfogadása
Előterjesztő: Káré Gábor polgármester
Ikt. szám: TU/17-54/2022.
Előterjesztés jellege: Határozat-tervezet

Tisztelt Képviselő-testület!

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebktv.) 31. §-a kimondja, minden települési önkormányzat öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el, melyet önkormányzati köztisztviselő vagy közalkalmazott készít. A helyi esélyegyenlőségi program kétévente kötelezően felülvizsgálandó.
Tiszaug Község Önkormányzat Képviselő-testülete első alkalommal 2010-ben, majd 2013-ban, legutóbb pedig 2018-ban fogadta el Helyi Esélyegyenlőségi Programját, ez utóbbi felülvizsgálatára is sor került. A törvény rendelkezései értelmében ismételt felülvizsgálat nem lehetséges, a következő ötéves időszakra (2023-2027) új HEP-et kell készíteni.
A jelen tervezet nagyon sok tekintetben épít a korábban megfogalmazott célkitűzésekre, a jó ötletek továbbvitelét hivatott erősíteni.

Kérem az előterjesztés megtárgyalását és elfogadását.

Tiszaug, 2022. december 8.

TISZAUG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Káré Gábor
polgármester

HATÁROZAT
…../2022. (XII.14.) számú képviselő-testületi határozat
/ Helyi Esélyegyenlőségi program elfogadásáról /

Tiszaug Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a 2023-2027 közötti időszakra szóló települési Helyi Esélyegyenlőségi Programot elfogadja.

Felelős: Káré Gábor polgármester
Határidő: azonnal

Erről: Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóság – 1135 Budapest, Szegedi út 35-37.
Képviselők
Irattár
- **é r t e s ü l n e k.**

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Tiszaug Község Önkormányzata

TISZAUG

2023-2027

Tartalom

Fogalmak 4
Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 6
Bevezetés 6
A település bemutatása 6
Értékeink, küldetésünk 7
Célok 7
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 10
1. Jogszabályi háttér bemutatása 10
2. Stratégiai környezet bemutatása 13
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 17
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 29
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 43
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége. 4344
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 54
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 62
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 62
Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 64
Megvalósítás 70
A megvalósítás előkészítése 70
A megvalósítás folyamata 70
Monitoring és visszacsatolás 72
Nyilvánosság 72
Kötelezettségek és felelősség 73
Érvényesülés, módosítás 74
Elfogadás módja és dátuma 75

Fogalmak

Helyi Esélyegyenlőségi Program (röviden HEP)

A hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) 31. §-a írja elő a települési önkormányzatok számára.

A HEP helyzetelemzésből és intézkedési tervből áll, amelyet a települési önkormányzat ötévente, öt év időtartamra fogad el. Elkészítésének szempontjait, az esélyegyenlőségi területeket és a HEP célcsoportjait a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (továbbiakban: 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend.) tartalmazza.
A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet (továbbiakban: 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet) 1. és 2. számú melléklete rögzíti azokat a statisztikai mutatókat, adatokat és tartalmi elemeket, amelyek HEP elkészítésének alapját képezik.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (röviden HEP IT)

A HEP IT a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket tartalmazza az Ebktv. 31. §-ának (2) bekezdése szerint. Az intézkedéseket a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rend. 5. §-ában foglalt célok figyelembe vételével kell meghatározni. A HEP IT-t a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 3. számú mellékletében található forma szerint kell elkészíteni.

Helyi Esélyegyenlőségi Programért felelős Fórum (röviden HEP Fórum)

A HEP-t a települési önkormányzati köztisztviselők vagy közalkalmazottak készítik el az Ebktv. 31. § (5) bekezdésének előírása alapján, elfogadása során figyelembe kell venni a települési nemzetiségi önkormányzatok véleményét. A programalkotás során törekedni kell a települési önkormányzat egyéb fejlesztési terveinek, koncepcióival történő összhangra.
Mindezekre és a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 2. számú mellékletének 9. pontjára figyelemmel javasolt, hogy a HEP elkészítése széleskörű szakmai egyeztetés mellett történjék, bevonva a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok számára ellátást, szolgáltatást nyújtó önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, állami és civil szervezetek képviselőit, a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 58/B. §-a által a 2000 fő feletti települések esetében előírt szociálpolitikai kerekasztal képviselőit.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program célcsoportjai

A 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésének előírása értelmében a HEP célcsoportjai a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok, különösen a

- mélyszegénységben élők,

- romák,
- gyermekek,
- nők,
- idősek és
- fogyatékkal élők.

Az esélyegyenlőség javítása, az egyenlő bánásmód érvényesítése szempontjából releváns, a társadalom különböző csoportjainak együttélésére vonatkozó stratégiák[1]

Asszimiláció: A kisebbség beolvad a többségbe: önkéntesen vagy kívülről való nyomás hatására átvéve annak kulturális sajátosságait és elhagyva a sajátját.
Marginalizáció: Valamely társadalmi csoport önhibáján kívül a társadalom peremére kerül.
Szegregáció: A társadalom valamely szegmensében megvalósuló erőszakos és/vagy intézményi-strukturális, nyílt és/vagy rejtett elkülönítés.
Szeparáció: A társadalmi kirekesztéssel és/vagy a társadalmi asszimilációval szembeni védekezésként megvalósuló önkéntes elkülönülés (pl. nemzetiségi intézmények).
Integráció: A társadalom különböző csoportjainak közös térben megvalósuló sikeres együttélése, illetve az együttélés feltételeinek megteremtése. Az integráció egyik változata a „rideg integráció", mely fókuszában a csoportheterogenitás létrehozása áll, és amely nem tesz tartalmi beavatkozást a heterogén csoportban történő sikeres fejlesztésre.
Inklúzió: Alapértelmezése a befogadás, azaz az exklúzió (kirekesztés) ellentétes irányú folyamata. Azon a társadalmi felismerésen alapul, hogy különböző életmódok és identitások létezhetnek egy időben és egy helyen, és hogy a közöttük létrejövő kommunikáció gazdagítja mindegyik résztvevőt. Az inkluzív társadalom, mint szemlélet követői a kölcsönös befogadást tartják szem előtt minden területen.
Inkluzív (befogadó) nevelés: Az integráló nevelési térben a gyerekek/tanulók befogadó nevelése akkor tud megvalósulni, ha a gyerekek/tanulók társadalmi és kulturális hátteréből, valamint egyéni adottságaiból adódó különbségeire az intézmény komplexitásában képes reflektálni. Vagyis inkluzív az az oktatást-nevelést megvalósító intézmény, mely a gyerek/tanuló csak rá jellemző sajátosságait maximálisan figyelembe véve, azokból kiindulva, azokra értékként építve alakít ki befogadó környezetet.

[1] Varga Aranka (2006) Multikulturalizmus – inkluzív oktatási rendszer. In Ismeretek a Romológia Alapképzési Szakhoz. PTE Pécs.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Tiszaug Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait[2], valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Tiszaug község az ország fővárosától körülbelül 130 km távolságban, a Tisza folyó bal partján, Dél-alföldi régióban, Bács-Kiskun megyében, a Kecskeméti kistérségben helyezkedik el. Sajátos geopolitikai szerepe révén a DK-i országrészt, benne a Tiszazugot a Duna-Tisza közével összekötő közúti, vasúti tengely mentén speciális híd szerepet tölt be. E híd szerep kulturális, gazdasági téren egyaránt megnyilvánul. Az 1990. évi politikai fordulatot követően az ország kistelepüléseihez hasonló méretű és minőségű változások következtek be. A kis közösséget éltető mezőgazdasági szektor visszaszorult a termelőszövetkezet felszámolásával, új termelő egységek hiányában a mobilabb, főként fiatalabb társadalmi rétegek elvándoroltak, a település lakossági korösszetétele kedvezőtlen irányba módosult. Létrejött az önálló önkormányzat, mely intézményfenntartóként a legnagyobb foglalkoztató és szolgáltató szervezetként kereste kitörési lehetőségeit. A megyeváltás révén Jász-Nagykun-Szolnok megyéből Bács-Kiskun megyébe áttérő település jelentős infrastrukturális fejlesztési programot hajtott végre másfél évtized alatt, megalapozva az önálló települési lét minden feltételét. Önálló iskolát, óvodát, szociális intézményt, vegyes háziorvosi körzetet, jegyzőséget tartott fenn. Ezek közül integrált szociális intézménye országos működési körzettel számos, nem helybéli ellátottnak nyújt viszonylag magas ellátási színvonalon szolgáltatásokat. Önkormányzati fenntartású közművei révén települési környezetéből kiemelkedő, idegenforgalmi adottságai és a spontán kialakuló üdülőövezete vévén újabb kitörési pontokat felmutatni képes településsé vált. Erején felül teljesítve, igazán jó gazdája volt alapfokú közoktatási intézményének is, melyet 2005-ben általános művelődési központtá szervezett. Közoktatási intézményét Lakitelek és Nyárlőrinc hasonló intézményeivel közös fenntartású intézménnyé szervezte. Az önkormányzati alapfeladatokon túl önként vállalt feladatokat is felvállalt. Tulajdonában álló Tiszaugi-Holt-Tisza vonatkozásában halászati, horgászati tevékenysége profitorientált, vállalkozási tevékenység eredménye hozzájárul fejlesztési elképzeléseinek megvalósításához.

[2] Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Értékeink, küldetésünk

Tiszaug Község Önkormányzata a Képviselő-testület és szervei döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a település nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, társszervekkel, civil szerveződéseivel, egyházaival, önszerveződéseivel, társulásaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Tiszaug Község Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során, lehetőségeihez mérten mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

Fontos megemlíteni azokat a koncepciókat, programokat és terveket, melyek jóllehet egy- egy szektor konkrét célkitűzéseit és terveit határozzák meg, mégis szervesen és elválaszthatatlanul kapcsolódnak az esélyegyenlőség kérdésköréhez. A teljesség igénye nélkül:

- Tiszaug Község Gazdasági programja
- Tiszaug Község Önkormányzat Egészségfejlesztési Stratégiája
- Tiszaug Község Településfejlesztési Koncepciója és Településrendezési terve
- Tiszaug Község Bűnmegelőzési Koncepciója és Bűnmegelőzési Cselekvési Programja

Az esélyegyenlőség eszméjének egyre mélyebb és szélesebb körű társadalmi tudatosulása következtében Tiszaug Község Önkormányzat Képviselő-testülete a következőkben felvázolt települési esélyegyenlőségi programot alkotja meg.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az Önkormányzat a következő irányelvek betartására törekszik:

A foglalkoztatás során megelőzi és megakadályozza a munkavállalók hátrányos megkülönböztetését.
Ez kiterjed a munkaerő felvételnél, alkalmazásnál, a munkabérek, a jövedelmek, juttatások, képzés továbbképzés- és egyéb foglalkoztatással összefüggő esetekre.
A megkülönböztetés tilalma vonatkozik a munkavállalók bárminemű - különösen koruk, nemük, családi állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük miatti – diszkriminációjára.

1) Az emberi méltóság tiszteletben tartása

A foglalkoztatás során tiszteletben tartja a munkavállalók emberi értékeit, emberi méltóságát, egyediségét.

Fontos feladatnak tekinti a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását, az alapvető értékek megőrzéséhez és megerősítéséhez való hozzájárulást.

2) Partneri kapcsolat, együttműködés

Önkormányzatunk a foglalkoztatás keretei között a partnerség elvének érvényesítésére törekszik azzal, hogy átlátható szerződéses viszonyokat alakít ki, természetesen a kölcsönös előnyök biztosítása mellett.

3) Társadalmi szolidaritás

A foglalkoztatás során semmilyen korú, nemű, nemzetiségű, családi vagy egészségi állapotú munkavállaló sem értékesebb a társadalom számára a másiknál.
Társadalmunk minden tagjának érdeke a szolidaritás erősítése.

4) Méltányos és rugalmas ellátás

A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget, ezért egyetemünk méltányos és rugalmas intézkedéseket dolgoz ki, amely elősegíti a foglalkoztatottak pozíciójának javulását, megőrzését.

Tiszaug Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.
E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.
További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.
További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.
Mindenképpen pozitívumként kell megemlíteni, hogy a 2013-ban megfogalmazott intézkedési tervek nagy része sok esetben önszerveződéssel megvalósult.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Mutató	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0101 Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat) (fő)	886	889	913	929	979	965	977
0301 Állandó népesség (fő)	926	919	936	943	938	937	943
0300 Állandó népesség, férfiak (fő)	458	459	461	463	460	461	461
0302 Állandó népesség, nők (fő)	468	460	475	480	478	476	482
0305 Állandó népességből a 0-2 évesek száma (fő)	22	25	26	30	25	22	21
0306 Állandó népességből a 0-14 éves férfiak száma (fő)	56	61	62	62	57	56	59
0307 Állandó népességből a 0-14 éves nők száma (fő)	40	42	45	53	55	57	54
0308 Állandó népességből a 15-17 éves férfiak száma (fő)	10	7	6	7	10	15	13
0309 Állandó népességből a 15-17 éves nők száma (fő)	13	10	8	8	7	5	8
0310 Állandó népességből a 18-59 éves férfiak száma (fő)	287	281	286	278	282	276	277
0311 Állandó népességből a 18-59 éves nők száma (fő)	255	256	261	257	256	248	251
0312 Állandó népességből a 60-64 éves férfiak száma (fő)	28	31	30	29	27	28	24
0313 Állandó népességből a 60-64 éves nők száma (fő)	28	28	31	35	33	30	29
0314 Állandó népességből a 65-X éves férfiak száma (fő)	77	79	77	87	84	86	88
0315 Állandó népességből a 65-X éves nők száma (fő)	132	124	130	127	127	136	140
0327 Állandó népességből a 0-14 évesek száma (fő)	96	103	107	115	112	113	113
0328 Állandó népességből a 65-x évesek száma (fő)	209	203	207	214	211	222	228
0600 Az állandó jellegű elvándorlások száma (fő)	52	18	15	34	30	39	34
0601 Az állandó jellegű odavándorlások száma (fő)	34	35	41	37	47	42	56

0701 Élveszületések száma (fő)	8	10	8	11	4	7	9
0702 Halálozások száma (fő)	28	29	22	11	26	14	26
0801 Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső férfiak száma (negyedévek átlaga) (fő)	14,5	12,25	10	7	5	8	5
0802 Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső nők száma (negyedévek átlaga) (fő)	21,5	18,75	15,5	12,5	7	8	9

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet

alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a

- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!" Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

Az EU 2020 stratégia[3]

Az Európa 2020 az Európai Unió 10 évre szóló növekedési stratégiája, a 2000-ben megkezdett Lisszaboni Stratégia folytatása, annak tapasztalatait beépítő új, közösségi gazdaságpolitikai célrendszer és ahhoz tartozó intézkedésterv. Célja nem csupán a válság leküzdése, a stratégia az uniós növekedési modell hiányosságait hivatott megszüntetni, és az intelligensebb, fenntarthatóbb és befogadóbb növekedés feltételeit kívánja megteremteni. Az esélyegyenlőség szempontjából releváns célkitűzések, melyeket 2020-ra az EU egészének teljesítenie kell két területen is

[3] A Bizottság közleménye a Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, a Régiók Bizottságának és az Európai Beruházási Banknak – Intézkedések a stabilitás, a növekedés és a munkahelyteremtés érdekében, Brüsszel, 2012. május 30.

megjelenik. Az o*ktatás*ban a ***lemorzsolódási arányt 10% alá kell csökkenteni.*** A *szegénység/társadalmi kirekesztés* ellen ható intézkedések sora pedig azt célozza, hogy legalább ***20 millióval csökkenjen azok száma, akik nyomorban és társadalmi kirekesztettségben élnek, illetve akik esetében a szegénység és a kirekesztődés reális veszélyt jelent.***

Nemzeti Reform Program[4]
Az Európa 2020 stratégia megvalósításának legfontosabb eszközét tagállami szinten a nemzeti reformprogramok jelentik, melyeket a tagállamoknak minden év áprilisában, a stabilitási/konvergencia programokkal együtt kell elkészíteniük. A nemzeti reformprogramok rögzítik az uniós kiemelt célok alapján megfogalmazott nemzeti célokat, továbbá ismertetik, hogyan kívánják a kormányok a célokat teljesíteni, illetve a növekedést hátráltató akadályokat leküzdeni. A dokumentumok azt is meghatározzák, hogy kik, mikor, milyen intézkedéseket hoznak majd, s hogy ennek milyen költségvetési vonzatai lesznek.[5] A Nemzeti Reform Program az esélyegyenlőségi célcsoportok helyzete javításának szempontjából közvetlen jelentőséggel bíró célkitűzéseket és intézkedéseket tett.

Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia[6]
A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) az Európai Bizottság által 2011-ben jóváhagyott „A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig" című dokumentumban foglaltakhoz illeszkedik. Az NTFS a szegénység elleni fellépés érdekében megfogalmazott felzárkózáspolitikát helyezi középpontba, emellett hangsúlyos célja a roma közösségek kirekesztése ellen ható folyamatok megelőzése, felszámolása. A stratégia célja, hogy a szegénység szempontjából meghatározó problématerületek – gyermekszegénység, romák helyzete, hátrányos helyzetű térségek – hosszú távú elképzeléseinek integrálását, kiegészítését, egységes célrendszerben történő kezelését kívánja előmozdítani, figyelemmel, a többi, a társadalmi felzárkózás szempontjából releváns stratégiára, így a gazdaságfejlesztéssel és foglalkoztatáspolitikára, a vidékfejlesztésre, az egészségügyi, szociálpolitikai, közigazgatási elképzelésekre.

„Legyen jobb a gyerekeknek!" Nemzeti Stratégia[7]
A Legyen Jobb a Gyerekeknek Nemzeti Stratégia szükségességét elsősorban az indokolta, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. A törvény minden gyerekre kiterjed, de értelemszerűen azoknak a gyerekeknek kell prioritást kapniuk, akiknek érdekei a legjobban sérülnek, akiknél a nélkülözések a legjobban korlátozzák fejlődésüket. A Nemzeti Stratégia másik fontos indoka a szegénységi ciklus megszakításának szükségessége, a gyermekek és a társadalom közös távlati érdeke.

Roma Integráció Évtizede Program[8]
Az Országgyűlés 2007. június 25-én fogadta el a Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló 68/2007. (VI. 28.) ***OGY határozatot,*** amely a ***Kormány feladatául tűzi, hogy*** a Stratégiai Terv végrehajtására ***készítsen rövid távú, kétéves időszakokra szóló intézkedési terveket.*** A Stratégiai Terv ***négy prioritási területen*** (oktatás, foglalkoztatás, lakhatás és egészségügy), ***az egyenlő bánásmód érvényesítésével kapcsolatban***, továbbá ***a kultúra, a média és a sport területén határoz meg átfogó célokat***, a célokhoz kapcsolódó konkrét ***feladatokat***, az ezekhez rendelt ***mutatókat***, továbbá a feladatok eléréséhez szükséges ***intézkedéseket. A nemek közötti***

---

[4] A következő lépés – A Széll Kálmán terv 2.0, Magyarország Kormánya, 2012. április www.kormany.hu/download/3/e8/80000/1-A_k%C3%B6vetkez%C5%91_l%C3%A9p%C3%A9s%20(SzKT%2020).pdf
[5] Európai Bizottság, Európa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_hu.htm
[6] Nemzeti Társadalmi és Felzárkózási Stratégia – mélyszegénység, gyermekszegénység, romák (2011-2020.) Budapest, 2011. november http://romagov.kormany.hu/nemzeti-tarsadalmi-felzarkozasi-strategia
[7] 47/2007. (V. 31.) OGY határozat a „Legyen jobb a gyermekeknek!" Nemzeti Stratégiáról, 2007-2032.; www.biztoskezdet.hu
[8] **A Roma Integráció Évtizede Program Stratégiai Tervről szóló** 68/2007. (VI. 28.) **OGY határozat; Szociális és Munkaügyi Minisztérium, 2008.**

esélyegyenlőség megteremtését a négy prioritási területen megfogalmazottakhoz kapcsolódó feladatokon és intézkedéseken keresztül kívánja megvalósítani.

Nemzeti Ifjúsági Stratégia
Az Országgyűlés 2009-ben fogadta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról készült dokumentumot (88/2009. (X. 29.) OGY határozat). A Stratégia az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos állami felelősség összefoglalása a 2009-2024. időszakra vonatkozóan. Részletezi az ifjúságpolitika hosszú távú társadalmi céljait, megvalósításukhoz az egyes területeken a horizontális és specifikus célokat, valamint ezekhez kapcsolódó részcélokat határoz meg. A Stratégia megvalósítása kétéves cselekvési tervek mentén történik, a 2012-2013. évi cselekvési tervről az 1590/2012. (XII. 27.) Korm. határozat rendelkezik.

A jogszabályi felsorolás bővíthető, alakítható a helyi viszonyoknak megfelelően.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás tekintetében az Ebktv. által előírt, hatályos HEP bemutatására van szükség. Az Ebktv. 2010. május 1-jén hatályba lépett 63/A. §-a rendelkezett a helyi esélyegyenlőségi programról. A rendelkezés értelmében a helyi önkormányzat, valamint a többcélú kistérségi társulás öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogadott el, melyet 2 évente át kellett tekinteni és szükség esetén felül kell vizsgálni. A rendelkezést a 2011. évi CLXXIV. törvény módosította, így az esélyegyenlőségi programra vonatkozó szabályozás az Ekbtv. 31. §-ába került át.

Az önkormányzat a feladat- és hatáskörébe tartozó önkormányzati ügyekben – törvény keretei között – önállóan mérlegelhet. Az állampolgári öngondoskodás, együttműködési készség erősítését szolgálja az a felhatalmazás, amely szerint a képviselő-testület – törvényi felhatalmazás alapján – egyes közszolgáltatások igénybevételét rendeletében feltételekhez kötheti. A helyi önkormányzat által hozott szabályozást érintő kérdésekben a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (2013. január 1-étől hatályba lépő) rendelkezik.

Tiszaug Község Önkormányzat Képviselő-testülete e fentiek tekintetében a következő szociális tárgyú helyi rendeleteket alkotta meg:

- 17/2004. (IV.30.) a lakásgazdálkodásról
- 20/2005. (IX.30.) a támogatói szolgálat térítési díjairól
- 16/2006. (VII.28.) a gyermekvédelem helyi rendszeréről
- 5/2008. (II.15.) a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátásokról, az igénybevételről és a fizetendő térítési díjakról.
- 4/2015. (II.26.) a helyi szociális ellátásokról és azok igénybevételéről

2. Stratégiai környezet bemutatása

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az alábbiakban azon jogszabályi rendelkezések ismertetésére kerül sor, amelyek koncepciók, tervek elkészítését írják elő az önkormányzatok számára.

Gazdasági program - a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban, fejlesztési tervben rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. Olyan általánosítható alapelvek és értékek szerepelnek ezen részben, melyek a település fejlődése szempontjából meghatározóak, mind a fejlesztési célok kitűzésekor, mind a konkrét fejlesztések tervezésekor és megvalósításakor. Ezek az elvek iránymutatóak lehetnek akkor is, amikor a rendelkezésre álló forrásokat kell elosztani a fejlesztési lehetőségek között.
A település váljon vonzóvá az idelátogatók számára, javuljon a lakosság ellátási színvonala. Ennek érdekében alapvető cél a település fiatalkorú lakosságának hosszú távú megtartása. Tehetős társadalmi rétegek beköltözésének elősegítése, marginalizálódott társadalmi elemek beköltözésének, egyes településrészekben való nagyobb megjelenésének lassítása.

Településrendezési terv – Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (továbbiakban 1997. évi LXXVIII. tv.) 6. §-a alapján a települési önkormányzat – a fővárosban a fővárosi és a kerületi önkormányzatok a külön jogszabályban meghatározott hatáskörük szerint – a településrendezési feladatukat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészíttetésével és azok elfogadásával látják el.
A település és környezete alakításának alapeszközei a településfejlesztési koncepció és az arra épülő településrendezési terv, azaz a Településszerkezeti Terv, a Helyi Építési Szabályzat és a Szabályozási terv (továbbiakban együtt: Terv). A terv feladata, hogy térbeli-műszaki-ökológiai kereteket biztosítson többek között a koncepció következőkben felsorolt célkitűzéseinek megvalósításához, kiteljesítéséhez:

- *a lakosság biztonsága, fokozatosan javuló élet- és munkakörülmények („létbiztonság"),*
- *a demográfiai helyzet alakulására is kiható, egészséges lakáskörülmények (a változó igényekhez igazodó, széleskörű választék, mobil lakáspiac),*
- *a lakosság szellemi, fizikai és lelki igényeit szolgáló intézményhálózat, (tekintettel a különböző csoportok –fiatalok, idősek, korlátozott képességűek, stb. – eltérő szükségleteire),*
- *az értékes, megőrzésre érdemes történeti, vagy egyéb szempontból jelentős elemek, településrészek védelme, az épített környezet folyamatos jobbítása,*
- *a környezet- és természetvédelem, azon belül az egyes elemek (levegő, víz, talaj, klíma, élővilág, stb.) védelme,*
- *a lakosság megélhetéséhez és ellátásához nélkülözhetetlen gazdaság, az egyes ágazatok (mezőgazdaság, közlekedés, hírközlés, víz- és energiaellátás, hulladékgazdálkodás, stb.) érdekei,*
- *honvédelem és polgári védelem, katasztrófa elhárítás igényei.*

Középtávú cél a településrendezési tervekre épülő fejlesztési típusú stratégiai dokumentum, egyfajta integrált településfejlesztési stratégia elkészítése, amely tervszerűséget visz a helyi döntések előkészítésébe és megteremti az összhangot az egyes fejlesztési stratégiák, programok, tervek és koncepciók között. Elengedhetetlen egy fejlődni kívánó település életében ez a fajta tervszerű gondolkodás és cselekvés. felé elvárás.

Településfejlesztési koncepció - az 1997. évi LXXVIII. törvény értelmében a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító és a településrendezést is megalapozó, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati településfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza. A fejlesztési koncepció elsősorban településpolitikai dokumentum, amelynek kidolgozásában a természeti-művi adottságok mellett a társadalmi, a gazdasági, a környezeti szempontoknak és az ezeket biztosító intézményi rendszernek van döntő szerepe. A törvény 7. §-a értelmében a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében a városok és több település közös fejlesztési tervezése esetén integrált településfejlesztési stratégiát kell készíteni. Az integrált településfejlesztési stratégia meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

A falu adottságai egyértelműen körvonalazzák Tiszaug üdülési potenciáljára alapozott fejlődését. Azonban a korábbi évtizedekben kialakult és bevált üdülési forma számos eleme manapság erősen megkérdőjelezhetőek. A leggyakrabban felvetett problémák: hagyományos igénytelenség, nyári hétvégéken túlhasználat, hiányos szolgáltatások, több helyen tapasztalható lepusztulás, az üdülők nem épültek be szervesen a település életébe, így aránytalanul kevés pozitív gazdaságélénkítő, szolgáltatásbővítő hatást gyakorolnak a településre. Tiszaugnak akkor lehet haszna az üdülőfalu jellegből, ha képessé válik az itt pihenőket bevonni a falu életébe. Alapvető feltételek közé tartozik: a falu és környezetének értékei tudatosuljanak a lakosságban, a település külső rendje, a környezet rendje, és a kiegészítő szolgáltatások színvonala elérjen egy bizonyos elvárt szintet, változatos szabadidő eltöltési lehetőség álljon rendelkezésre. A cél egy valódi, élettel teli élmény nyújtása.

Egészségfejlesztési stratégia (Egészségterv)

A Tiszaugi Egészségfejlesztési Stratégiának célja egy olyan helyi társadalompolitika kialakítása, melyben a hagyományos szektoriális határvonalakon átlátva, a különböző szektorok képviselői együttműködnek egy új, egyenlő alapon történő partneri viszony kialakításával az egészség érdekében a különböző ágazatok között.

A település egészségfejlesztési stratégiájának elkészítésekor szem előtt tartottuk azokat a szakmai-módszertani elveket, melyek szerint e kezdeményezés olyan stratégia, amelynek tervezése, végrehajtása során lehetőséget teremt az egyén és közösség számára az egészségüket befolyásoló személyes, szociogazdasági és környezeti tényezők feletti befolyás növelésére. Így a részvétel fontosságát, azaz, hogy a tervezésben, s a jövőben a végrehajtásban és értékelésben az érintettek és érdekeltek jelenléte elengedhetetlen.

E kezdeményezés alappillérei: egyenlőség, mely a szociális igazságossággal együttesen bármely együttműködés kialakításakor elengedhetetlen elv. Fenntarthatóság, vagyis olyan változást kell e stratégiának eredményeznie, melyek fenntartása akkor is kivitelezhető az egyének illetve közösség által, ha a kezdeti finanszírozás már véget ért. Összetett stratégia elve, mely értelmében e kezdeményezést változatos szemléletmódnak kell jellemeznie, mindez jelenti a stratégiai fejlődést, a szervezeti változásokat, a közösség fejlődését, a jogalkotást, a támogatást, az oktatást és kommunikációt, s mindezeket egymás kombinációjában.

Helyi bűnmegelőzési stratégia

Alapvetően fontos, hogy az önkormányzat, arra ösztönözze a településen lakó embereket, hogy ne hagyjanak lepusztulni egyes településrészeket, utcarészeket, hozzanak intézkedéseket annak megelőzése érdekében, hogy az utcák éjszaka elhagyatottak legyenek. Tegyen lépéseket a rendszeresen, azonos helyen előforduló bűncselekmények megszüntetése érdekében, határozottan tegyen meg mindent a családon belüli erőszak ellen, lépjenek fel a faji, vallási, társadalmi és nemek közti egyenlőtlenség ellen, és erősítsék az állampolgári öntudatot. Szervezzen az egészségügyi és szociális intézményekkel rehabilitációs programokat a kábítószer- és alkoholfüggők részére, különösen a fiatalok számára hozzanak létre iskolai és iskolán kívüli tájékoztató anyagokat, valósítsanak meg ismeretbővítő előadásokat. Javítsa a sportolás és a sportlétesítmények elérhetőségét mindenki számára, függetlenül a társadalmi hovatartozástól, a gazdasági helyzettől és a jövedelmi, kor- vagy etnikai csoporthoz való tartozástól; biztosítsa, hogy az ilyen sportlétesítmények a helyi közösségek életének részévé válhassanak, a lakosok magukénak érezzék azokat, így csökkentve a vandalizmust és a bűnözést.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A Mötv. 87. §-a értelmében a helyi önkormányzatok képviselő-testületei megállapodhatnak abban, hogy egy vagy több önkormányzati feladat- és hatáskör, valamint a polgármester és a jegyző

államigazgatási feladat- és hatáskörének hatékonyabb, célszerűbb ellátására jogi személyiséggel rendelkező társulást hoznak létre.

A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása során javasolt elsősorban a társulási megállapodásban - többek közt – meghatározott, a társulás által ellátott feladat- és hatáskörökre, a közös fenntartású intézményekre, a társulás szolgáltatásai igénybevételének feltételeire (ld. Mötv. 93. §).

Külön ki kell emelni az ebben az évben, 2015-ben elkészült Tiszakécskei Járási Esélyegyenlőségi Programot (JEP). A JEP pozitív elmozdulást mutat, hogy a járáshoz tartozó települések egyes HEP-jeiben a megvalósítandó célokat elősegíti, nem egy helyen össze is fogja, emellett koordinálja is azokat. Az azonos gondolkodású, de megvalósítási folyamatukban csak minimálisan eltérő HEP-eket a JEP magasabb szintre emelve még inkább ösztökéli a fent említett célok megvalósítását. A JEP megalkotása során megfogalmazott, valamint a járáson belüli települések HEP-eit áttekintve az ottaniakból kiválasztott és helyi szinten is releváns elképzelések a felülvizsgálat során a települési HEP-be beépítésre kerültek.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

Az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatokat a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet 1. számú melléklete tartalmazza. E mellett célszerű és szükséges támaszkodni egyéb adatforrásokra: releváns (helyi, térségi, országos) kutatások adataira, az önkormányzat által gyűjtött adatokra, illetve a partnerek által nyújtott adatszolgáltatásra.

Az elemzéshez szükséges adatok nagy része helyi adatgyűjtésből származik (önkormányzati nyilvántartás és statisztikai adatlapok, éves beszámolók és jelentések), kisebb hányada az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszeren (TEIR), valamint a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisából származott.

Az adatszolgáltatási kötelezettségre vonatkozóan – adatszolgáltató meghatározása, adatgyűjtés megnevezése, gyakorisága – segítséget nyújt a Központi Statisztikai Hivatal honlapjának Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (OSAP) szerinti adatgyűjtésre vonatkozó oldala.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.
A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza (Ld. pl. A tartós szegénység csökkentésének lehetőségei Magyarországon, Budapest Intézet, 2012,. www.budapestinstitute.eu/uploads/BI_tartos_szegenyseg_okok_1.1.pdf). A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca": a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).
Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.
A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.
Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik.

A gyakorlatban a mélyszegénység fogalmát azonosítják a cigánysággal. Ez nem más, mint az etnikai és szociális dimenzió összemosása, és ezzel a társadalmi kirekesztettségből fakadó összes probléma „cigánykérdésként" való felfogása. Fontos azonban tudomásul venni, hogy a cigányság és a mélyszegénység két olyan halmazt képez, melynek van ugyan közös metszete, ám a kettő nem fedi teljesen egymást. Nem igaz, hogy minden mélyszegénységben élő ember cigány/roma. Az viszont kijelenthető, hogy a cigányok élete a mélyszegénységtől függetlenül is sokkal inkább terhelt az őket érintő diszkrimináció rejtett és nyílt dimenzióinak a kíméletlen érvényesülése miatt. (Cserti-Csapó-Orsós 2012)

E terület vonatkozásában a következőkben tekintsük át azokat az alapvető jogszabályi rendelkezéseket, amelyek a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.
***1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról (továbbiakban: Szt.)** A törvény meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, annak megállapítását, a szociális ellátás finanszírozásának elveit és intézményrendszerét, a szociális ellátást nyújtó szervezet és a jogosult közötti jogviszony főbb elemeit, továbbá a fenntartónak a szolgáltatóval, illetve intézménnyel kapcsolatos feladat- és jogkörét, valamint a személyes gondoskodást nyújtó szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi tevékenységet végző személy adatainak működési nyilvántartására vonatkozó szabályokat.*
***a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Cst.)** A törvény meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások*

jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.
a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Flt.) *A törvény célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskeresők támogatásának biztosítása*
a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. tv. *A törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelme érdekében.*

A szegénységben élők, a roma közösségek helyzetének elemzése során vizsgálni kell az Ebktv. által rögzített, a hátrányos megkülönböztetés tilalmának érvényesülését. Az Ebktv. 8. és 9. §-ai értelmében közvetlen, illetve közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt nemzetiséghez tartozása, társadalmi származása, vagyoni helyzete miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, vagy az a rendelkezés, amely ezen személyeket, csoportokat lényegesen nagyobb arányban hozza hátrányos helyzetbe mint a velük összehasonlítható személyeket, csoportokat.

Mutató	2011	2012	2013	2014	2015	2016
0801 Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső férfiak száma (negyedévek átlaga) (fő)	22	20,25	14,5	12,25	10	7
0802 Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső nők száma (negyedévek átlaga) (fő)	23,75	25,25	21,5	18,75	15,5	12,5
0803 Állandó népességből 15-64 éves férfiak száma (fő)	342	333	325	319	322	314
0804 Állandó népességből 15-64 éves nők száma (fő)	328	317	296	294	300	300
0805 Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső férfiak száma/állandó népességből 15-64 éves férfiak száma (negyedévek átlaga) (%)	6,43	6,08	4,46	3,84	3,11	2,23
0806 Regisztrált munkanélküli/nyilvántartott álláskereső nők száma/állandó népességből 15-64 éves nők száma (negyedévek átlaga) (%)	7,24	7,97	7,26	6,38	5,17	4,17
0901 8 általánosnál kisebb végzettségű regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	1,25	1,25	1	1,25	0,75	1
0902 Általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	10,5	9,5	9	11	12,25	7,75
0903 8 általánosnál magasabb végzettségű regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	34	34,75	26	18,75	12,5	10,75

1001 17-20 éves regisztrált munkanélküliek száma (fő)						
1002 20 év alatti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	1	0,25	0,5	2,5	2,5	0,75
1003 20-24 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	8,5	8	7,5	6,25	3,5	4,75
1004 25-29 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	6,25	6,25	3,25	1,75	1,75	1,5
1005 30-34 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	6,25	5	4,25	4,25	1,5	2,75
1006 35-39 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	4,25	6	3,5	3	1,75	1,5
1007 40-44 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	3,75	4,75	3	3	2,75	1
1008 45-49 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	7	6,5	4,25	3,75	3,5	2,25
1009 50-54 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	3,75	5,5	4	2	2	0,75
1010 55-59 év közötti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	5	3	5	2,5	1	1,25
1011 59 év feletti regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)		0,25	0,75	2	5,25	3
1101 Álláskeresési segélyben részesülők száma (negyedévek átlaga) (fő)	3,25	0,5	2,25	1	1	0,75
1201 Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (negyedévek átlaga) (fő)	11,5	7	4,5	3,75	6,25	4,5
1301 Regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) (fő)	45,75	45,5	36	31,5	25,5	17
1401 Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) (fő)	9	7	6,75	6,75	4,25	2,75
1501 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (negyedévek átlaga) (%)	7,1	13,74	13,19	9,52	16,67	30,88

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

A jövedelem és vagyon fogalmát a Szt. 4. §-a és a Cst. 4. §-a határozza meg a jogszabályok hatálya alá tartozó ellátások vonatkozásában.

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből.
Tapasztalataink szerint a munkaerő-piacra jutás fő akadályai csak részben következnek az iskolai végzettség hiányából eredően, mivel az álláskeresők többsége legalább középfokú végzettséggel rendelkezik. Sokkal inkább hátráltató tényezők a tartós munkanélküli létből fakadó motiváltsági problémák, a társadalmi előítélet jelenléte, valamint a szakképesítés hiánya.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A fejezetre vonatkozó jogi szabályozás szerint a helyi önkormányzat az Flt. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során
a) közfoglalkoztatást szervez,
b) figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
c) döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai következményeit,
d) az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A helyi önkormányzat a Mötv. 15. §-a szerint feladat- és hatásköreinek ellátása során – törvényben meghatározott módon és mértékben – biztosítja a közfoglalkoztatási jogviszonyban lévő személy feladatellátásba történő bevonását.

Hátrányos megkülönböztetés, előnyben részesítés a foglalkoztatás területén – Ebktv. 21. § - 23. §
Az Ebktv. fenti paragrafusai rögzítik, hogy egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz pl. a munkához jutás során, a munkához jutás felvételi eljárása keretében, stb.
Előfordulnak olyan speciális helyzetek, amikor indokolt, hogy a munkáltató különbséget tegyen helyzetük, tulajdonságuk, jellemzőjük alapján a munkavállalók között, ezért az Ebktv. értelmében nem minősül az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének, ha az a munka jellege vagy természete alapján indokolt, az alkalmazásnál számba vehető minden lényeges és jogszerű feltételre alapított arányos megkülönböztetés. A 23. § biztosítja annak a lehetőségét, hogy törvény, kormányrendelet, illetve kollektív szerződés a munkavállalók meghatározott körére – a foglalkoztatási jogviszonnyal vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal összefüggésben – eltérjen az egyenlő bánásmód követelményétől, amennyiben ennek célja valamely hátrányosabb helyzetű csoporttal kapcsolatban előnyben részesítési szabályok meghatározása, pozitív diszkrimináció alkalmazása.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya[9]

[9] Annak ellenére, hogy azt a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet nem tartalmazza, e pont esetében javasolt a nyilvántartott álláskeresők számára, arányára vonatkozó információkat is rögzíteni a HEP-ben. Ld. a sablonhoz tartozó 3.2.1. sz. adattáblát.

Az aktív korú népességhez viszonyítva kevés számú nyilvántartott álláskereső van. Sajnos azonban ez a kevés számú álláskeresői létszám stagnáló tendenciát mutat. Megközelítően ugyanannyi női és férfi nyilvántartott van. Legmagasabb arányban a 30-50 év közötti álláskeresők vannak. Az álláskeresők többsége legalább középfokú végzettséggel rendelkezik. Szakképzettségi mutatók szerint a munkanélküliek aránya a szakképzetlenek között a legnagyobb, bár az országos tendenciához hasonlóan jelentős a friss diplomások munkanélkülisége is.
Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

b) alacsony iskolai végzettségűek[10] foglalkoztatottsága

Noha az álláskeresők között több a középfokú végzettségű, nem hagyható figyelmen kívül azok köre sem, akik csak alapfokú (8 általános) végzettséggel bírnak. Az ő számukra az álláskeresés, az elhelyezkedés még nehezebb emiatt. A tények azt bizonyítják, hogy évek során a helyi közfoglalkoztatási programba tudtak bekapcsolódni. Sajnos, döntő többsége az alacsony iskolai végzettségű álláskeresőknek rendszeres jövedelemmel nem rendelkezik, az ellátási formák valamelyikére szorul. Ebből kifolyólag, még ha indult is szakképzés, anyagi körülményeik nem tették lehetővé nekik a jelentkezést.

c) közfoglalkoztatás

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. A foglalkoztatás szervezését az Önkormányzaton keresztül a szociális és munkaügyi ügyintézők látják el, a munkáltatói jogkört az önkormányzat vezetője gyakorolja. Az önkormányzat igyekszik minden álláskeresőt bevonni a közfoglalkoztatási programba, biztosítva ezzel azt is, hogy minden érintett rendelkezzen legalább 30 nap munkaviszonnyal a szociális járandóságok igénybevételéhez.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

Munkalehetőség szempontjából Kecskemét és térsége közelíthető meg a legjobb módon. Napi 14 pár autóbuszjárat közlekedik, kora reggeltől a késő esti órákig bezárólag. Az utazási idő körülbelül 30-35 perc. Nem mondható el e kedvező helyzet viszont a vonatközlekedési infrastruktúráról, ami napi 3-3 vonatpárt jelent a hétköznapok gyakorlatában.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Ilyen jellegű program, valamint képzés helyben, a településen nem lelhető fel, csak a vonzáskörzetben.

[10] Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést (ISCED 3), ld. Flt. hátrányos helyzetű munkavállalói meghatározása

A probléma nem is a képzések hiányában vagy sokszínűségében keresendő. Sokkal inkább az anyagi lehetőségek azok, amik behatárolják a képzéseken való részvételt.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

Ahogyan az e) pontban a fiatalok esetében, a felnőttképzéshez és az egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés is a vonzáskörzetben elérhető nagyszámmal. Ugyancsak az anyagi lehetőségek szűkössége az, ami hátráltató tényező.

g) mélyszegénységben élők és romák[11] települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A közfoglalkoztatáson belül sok mélyszegénységben élő főt sikerült az elmúlt néhány év során az önkormányzatnál foglalkoztatni. Elsősorban az önkormányzatnál és azok intézményeiben dolgoztak, valamint a közparkok, köztemető gondozásában vettek részt.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

E területen az Szt. 25. §-a és 47. §-a alapján a szociálisan rászoruló személyek részére a következő pénzbeli és természetbeni ellátási formák adhatók:

Szociális rászorultság esetén a jogosult számára a járási hivatal időskorúak járadékát, foglalkoztatást helyettesítő támogatást, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást, ápolási díjat, kiemelt ápolási díjat, emelt összegű ápolási díjat, a képviselő-testület - a törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint - települési támogatást állapít meg.

Természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal alanyi közgyógyellátást, illetve normatív közgyógyellátást, és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot állapít meg.

Munkaerő-piaci szolgáltatások
Az Flt. III. fejezete rögzíti a munkaerő-piaci szolgáltatások és foglalkoztatást elősegítő támogatásokat.
Az állami foglalkoztatási szerv és az állami felnőttképzési intézmény által nyújtott szolgáltatások a következők:
a) munkaerőpiaci és foglalkozási információ nyújtása,
b) munka-, pálya-, álláskeresési, rehabilitációs, helyi (térségi) foglalkoztatási tanácsadás,
c) munkaközvetítés.

Álláskeresők támogatása
A támogatott képzésben részesíthető személyek körét és a képzési támogatásként adható juttatásokat az Flt. 14. §-a rögzíti.

[11] Azt a személyt tekintjük romának, aki annak vallja magát. Valamely nemzetiségi csoporthoz tartozás (roma származás) vállalása és kinyilvánítása az egyén kizárólagos és elidegeníthetetlen joga, ezért a kisebbségi csoporthoz tartozás kérdésében nyilatkozatra senki sem kötelezhető, kivétel, amennyiben a törvény vagy a végrehajtására kiadott jogszabály valamely nemzetiségi jog gyakorlását az egyén nyilatkozatához köti (ld. a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 11. § (1)-(3) bekezdését).

*A **hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatásának bővítését szolgáló támogatások** nyújthatók az Flt. 16. §- alapján a munkaadó részére a törvényben rögzített feltételek esetén.*
*Az **álláskeresők vállalkozóvá válását elősegítő támogatás** nyújtható az Flt. 17. §-a szerint a legalább három hónapja folyamatosan álláskeresőként nyilvántartott, vagy rehabilitációs járadékban részesülő magánszemélyek számára, legfeljebb hat hónap időtartamra, havonta a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összegéig terjedő vissza nem térítendő formában, pályázati eljárás keretében.*
*A **munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatásáról** az Flt. 18. §-a rendelkezik, eszerint pályázati eljárás keretében, vissza nem térítendő munkahelyteremtő támogatás nyújtható a munkavállalók létszámának növelésével tartós foglalkoztatást biztosító munkáltató*
*Az álláskeresők ellátására vonatkozóan az Flt. 25. §-a szerint **álláskeresési járadék** folyósítható annak az álláskereső személynek, aki megfelel a törvény e rendelkezése szerinti feltételeknek.*
*Az Flt. 30. §-a szerint az álláskereső kérelmére **nyugdíj előtti álláskeresési támogatás**t kell megállapítani a jogszabályban rögzített feltételek esetén.*
*Az álláskereső részére járó álláskeresési járadék, álláskeresési segély megállapításával, valamint a munkahelykereséssel kapcsolatos helyközi utazási **költségtérítés** állapítható meg az Flt. 32. §-a szerint.*

Az elmúlt évek során a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény folyamatosan módosult. Az utolsó jelentősebb módosítás 2015. március 1. napjától következett. A jogalkotó célul tűzte ki az állami és önkormányzati segélyezési kör szétválasztását.
Az aktív korúak ellátását 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. A korábbi rendszeres szociális segély megszűnt, helyébe lépett az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás. A nyugdíjkorhatárt öt éven belül elérők foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülnek.
A lakásfenntartási támogatás megszűnt. Az ez előtt megállapított támogatások a kifutásukig igénybe vehetőek az ellátottak számára. Az önkormányzat települési támogatáson belül fűtési támogatást állapított meg az ezen igénybe vevők kiadásainak ellensúlyozására. A fűtési támogatás tárgyév október 15-e és tárgyévet követő április 15-e között igényelhető.
Szintén a fenti dátummal a méltányossági közgyógyellátás is megszűnt. Helyét az önkormányzati rendeletben elfogadott helyi szintű ún. gyógyszertámogatás vette át.
Ugyancsak megszűnt az önkormányzati segély, melyet a rendkívüli települési támogatás követett.
Összegezve: Tiszaug Község Önkormányzat Képviselő-testülete helyi szinten az alábbi települési támogatási ellátásokat állapította meg:
- rendkívüli települési támogatás
- gyógyszertámogatás
- fűtési támogatás
- temetési segély.

Ezek mellett a korábban is létező kamatmentes kölcsön igénybevételének biztosítása is újra megtalálható a helyi szociális ellátásokról szóló rendeletben, nagyon minimális változtatásokat eszközölve az előtte létező feltételrendszeren.
Új ellátásként jelentkezik az önkormányzati rendeletben az újszülött támogatás, valamint a nevelési és tanévkezdési támogatás. Az előbbi célja, mint a tervezet előterjesztésében is olvasható, a gyermekvállalási kedv lokális szinten történő ösztönzése, a családalapítás anyagi oldalán való segítségnyújtás, hosszabb távon pedig a lakosságszám emelkedése, a demográfiai mutatók javítása. A gyermek növekedésével a szülőnek gondoskodnia kell annak neveléséről és iskoláztatásáról. A beovodázás és beiskolázás a családok életében szintén költséggel járnak. Lehetőségekhez mérten a nevelési és iskolakezdési támogatás ezen kiadások enyhítésében igyekszik közreműködni.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

Az önkormányzati törvény az önkormányzatok ellátandó feladatai között rögzíti a lakás (és helyiség) gazdálkodást. A törvény rögzíti az önkormányzatok számára a hajléktalanság megelőzésének, és a

területükön hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának kötelezettségét 2013. január 1-jétől.[12]

Igen lényeges az Ebktv. 26. §-ának (3) bekezdésének figyelembe vétele a lakhatási helyzet, illetve a szegregátumok vizsgálata és a megfogalmazandó intézkedések során. A rendelkezés rögzíti, hogy „a lakáshoz jutási feltételek meghatározása nem irányulhat arra, hogy a 8. §-ban meghatározott tulajdonságok szerint egyes csoportok valamely településen, illetve településrészen mesterségesen, nem a csoport önkéntes elhatározása alapján elkülönüljenek." ***Az Ebktv. tiltja a lakáshoz jutási feltételek olyan módon való meghatározását, ami alapján egyes védett tulajdonságokkal rendelkező csoportok egy adott településen vagy településrészen belül mesterségesen elkülönülnek.*** *Ezt elsősorban a település drágábban és olcsóbban értékesíthető telkekre, ingatlanokra történő felosztásával, kettéosztásával lehet megvalósítani.*
A törvényi tilalom része, hogy a mesterséges elkülönülés a csoport tagjainak szándékán kívül valósuljon meg, azaz abban az esetben, ha egyes személyek vagy e személyek csoportja önként, kényszer nélkül kíván a település egy különálló részén élni anélkül, hogy ez a helyzet bizonyos lakáshoz jutási feltételek diszkriminatív meghatározásán alapult volna, az nem minősíthető az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének.

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzat jelenleg 8 db szociális bérlakással rendelkezik. Ezen felül egy szükséglakás is tulajdonában van. A lakások mindegyike, a szükséglakást kivéve, komforttal ellátott.

Az önkormányzati bérlakáshoz jutás feltételeit részletesen szabályozza a lakásgazdálkodásról szóló 17/2004. (IV.30.) helyi rendelet.
A települési önkormányzat szociális bérlakást állapíthat meg annak az egy vagy több személynek, akiknek az egy főre jutó havi jövedelmük nem haladja meg a mindenkori minimálbér 150 %-át; és üzleti céllal hasznosított lakóingatlannal nem rendelkezik; és a településen üres, saját tulajdonú lakóingatlannal nem rendelkezik.
Szociális bérlakás adható azon személyeknek, akiknek lakóingatlana valamely előre nem látható okból vált lakhatásra alkalmatlanná, vagy lakóingatlanát kényszerértékesítés során az Ltv. 85/F. § szerinti feltételek alapján az önkormányzat elővásárlási jogával élve megvásárolta.

A lakbér mértékét szintén a helyi rendelet határozza meg. A kiszámíthatóság és a tervezhetőség érdekében viszont a piaci alapú bérlakások esetében a lakbér mértéke évenként az előző évi inflációs ráta mértékével emelkedik.

b) lakhatást segítő támogatások

A lakásviszonyok jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. Lakhatást segítő támogatás az új ellátási rendszeren belül a fűtési támogatás.
Az önkormányzat a szociálisan rászoruló személyek és családok részére az általuk lakott lakás vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség (továbbiakban: lakás) fenntartásával kapcsolatos fűtési költségekhez fűtési célú települési támogatással (továbbiakban: fűtési támogatás) nyújt segítséget.
A Képviselő-testület fűtési támogatást állapíthat meg annak a személynek, akinek a háztartásában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegének 150%-át és vagyonnal nem rendelkeznek.
Fűtési támogatás tárgyév október 15. napjától következő év április 15. napjáig terjedő időszakra állapítható meg.

[12] Éves jelentés a lakhatási szegénységről, 2011. Habitat for Humanity Magyarország, 2012. június

Tapasztaljuk, hogy a szegénység jellemzője a lakhatással összefüggő hátralékok felhalmozódása. Szintén az új helyi ellátások között bevezetett rendkívüli települési támogatást és kamatmentes kölcsönt sokszor az ügyfelek ezen hátralékok kifizetése céljából kérelmezik.

c) eladósodottság

Komoly probléma az eladósodás, különösen a hátrányos helyzetű, munkájukat elveszítő vagy alacsony jövedelmű, idős, vagy több gyermekes családoknak, az ilyen helyzetbe jutók számának megállapításához nyúlt segítséget ez a táblázat. Ez a réteg veszítheti el a lakását, válhat hajléktalanná leginkább, vagy náluk kapcsolják ki fizetés hiányában a közszolgáltatásokat.

d) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A lakások mindegyike közművesített. Hiány egyedül a szennyvízhálózat kiépítetlenségében mutatkozik.
A közlekedés, a más településre való megfelelő eljutás megoldott. Igen sok autóbuszjárat indul Kecskemét felé, hétköznapokon szinte óránként. Ugyanez mondható el Kunszentmárton irányába is. A vasúti közlekedés viszont már nem ilyen orientáltságú. Kevés vonatpár közlekedik naponta, s azok is a hajnali, illetve késő délutáni-esti órákban, így növelve a vonatok kihasználatlanságát.

A külterületi lakóingatlanok túlnyomó többsége üdülőként/hétvégi házként funkcionál, ami elsősorban az idegenforgalom szempontjából hasznos. Helybeli lakos külterületen igen csekély számban él. Az egykori tanyavilág, tanyasias életforma mára teljesen felszámolódott. A külterületi ingatlanok közművesítettsége megoldott. A tömegközlekedéshez való hozzáférésük is kiépített.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

A községben szegregátum jelenleg nincs. De bármikor fennállhat a veszély, hogy a község bel-, vagy külterületén ilyen kialakulhat. A kialakulást elsősorban a potenciális ott lakók vagyoni helyzete és alacsony iskolázottsági szintje idézheti elő.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

E fejezet jogszabályi környezetét az alábbiakban foglaljuk össze. Elsőként kiemeljük az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvényt, mely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:
a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
b) a fogorvosi alapellátásról,
c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
d) a védőnői ellátásról,
e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

A települési önkormányzat a környezet- és település-egészségügyi feladatok körében gondoskodik
a) a köztisztasági és településtisztasági feladatok ellátásáról,
b) biztosítja a rovarok és rágcsálók irtását,
c) folyamatosan figyelemmel kíséri a település környezet-egészségügyi helyzetének alakulását és ennek esetleges romlása esetén – lehetőségeihez képest – saját hatáskörben intézkedik, vagy a

hatáskörrel rendelkező és illetékes hatóságnál kezdeményezi a szükséges intézkedések meghozatalát,
d) együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezeket.

A szociálisan rászorultak részére személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják. A Szt. értelmében a személyes gondoskodás magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és szakosított ellátásokat.

Szociális alapszolgáltatások: falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás, étkeztetés,házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, támogató szolgáltatás, utcai szociális munka, nappali ellátás.

Személyes gondoskodás körébe tartozó szakosított ellátások: az ápolást, gondozást nyújtó intézmény, a rehabilitációs intézmény, a lakóotthon, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény, az egyéb speciális szociális intézmény.

Az Ebktv. rendelkezése értelmében az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell a társadalombiztosítási rendszerekből finanszírozott, továbbá a szociális, illetve gyermekvédelmi pénzbeli és természetbeni, valamint személyes gondoskodást nyújtó ellátások igénylése és biztosítása, a betegségmegelőző programokban és a szűrővizsgálatokon való részvétel, a gyógyító-megelőző ellátás, a tartózkodás céljára szolgáló helyiségek használata, az élelmezési és egyéb szükségletek kielégítése során.
Az egyenlő bánásmódhoz való jog magában foglalja különösen az azonos egészségügyi intézmények használatának, az ugyanolyan színvonalú és hatékony, illetőleg nem magasabb kockázattal járó gyógykezelésben, valamint betegségmegelőző programokban (szűrővizsgálatokban) való részvétel jogát.

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az alapellátás körébe tartozik: a háziorvosi és fogorvosi alapellátás, védőnői ellátás.
A háziorvosi alapellátás mindenki számára elérhető. A szakellátás a vonzáskörzetben (Kecskemét, Tiszakécske) vehető igénybe. A népbetegségek közül igen magas a szív és érrendszeri megbetegedések száma. Ugyanez mondható el az anyagcsere betegségekről is. Sajnos a daganatos betegségeket is itt kell megemlíteni.

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez való hozzáférés a lakosság számára biztosított, az egészségügyi szűrések térítésmentesen és önkéntes bejelentkezés alapján hozzáférhetők. Ebben fontos tényező, hogy részben a szociálisan rászorult lakossági szegmens prevenciója élvez prioritást, de idetartoznak az életkor és neme által meghatározott kockázati faktor lehetőségével bíró állampolgárok is. Elsősorban látás-, és hallásvizsgálati szűrések történnek, de emellett ortopédiai szűrés is megszerezésre kerül. A speciális szűrővizsgálatok igénybevételéhez viszont utazni kell a településen élőknek.

c) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat az általa fenntartott intézményekben (óvodai tagintézmény, idősek otthona) megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos.

d) sportprogramokhoz való hozzáférés

A sporttevékenység magában foglalja a testnevelés és sportkultúra valamennyi formáját, a gyermekek és felnőttek testkulturális, rekreációs és szabadidős tevékenységétől, rendszeres testmozgásától a technikai és szellemi sportokon át a versenysportig, beleértve a testnevelés, testedzés és az egészségmegőrzés minden kapcsolódó területét. E célból kerül megrendezésre évenként a helyi Kenu-Beach rendezvény, a vízisportok népszerűsítése és az egészséges életmódra nevelés céljából. Az elmúlt években újraszerveződött a helyi sportegyesület, melynek tevékenységét az önkormányzat lehetőségeihez mérten igyekszik támogatni.

e) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Családsegítő Központ, a Berecz Skolasztika Szociális Intézmény és a védőnői szolgálat biztosítja az állampolgárok számára az egyenlő esélyű hozzáférést. A szociális munka keretében komplex segítséget nyújtanak az állampolgárok önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: a szociális étkeztetés, a házi segítségnyújtás, családsegítés, gyermekjóléti szolgáltatás. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. Az állampolgárok számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek.
A tartalmas és igényes művelődésre a helyi Könytár, Információs és Közösségi Hely ad helyt. Itt vehető igénybe a korábbi eMagyarország szolgáltatás helyébe lépő Digitális Jólét Program szolgáltatása is. Tágas, minden igényt kielégíteni óhajtó belső tér várja az érdeklődőket. Az épület kiválóan alkalmas összejövetelek, foglalkozások, beszélgetések színteréül.
A szabadidő hasznos eltöltésében segítséget nyújt még a két közpark, köztük egyik vízparti, és a sportpálya is, a labdajátékok kedvelőinek.

b) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

A községben működő civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel Tiszaug fejlődéséhez járulnak hozzá. Az önkormányzat lehetőségeihez mérten igyekszik támogatni tevékenységüket, programjaikat.

3.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós munkanélküliségi arány a mélyszegények/szegények között nem változik.	Munkanélküliségi arány javításának elősegítése.
Az álláskeresők között magas a digitális írástudatlanság aránya.	A digitális írástudás megszerzésének elősegítése

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A demográfiai adatok, ahogy országos viszonylatban is, Tiszaug község vonatkozásában is sajnos csökkenő tendenciát mutat. A halálozások száma többszörösen meghaladja a születésekét, a természetes szaporodás átlagban -15 fő.

Az alábbiakban segítségül elsőként áttekintjük a gyermekek helyzetének elemzéséhez kapcsolódó definíciókat és szabályozást.

***Veszélyeztetettség**: olyan – a gyermek vagy más személy által tanúsított – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza (Gyvt. 5. § n) pont)*

*A **védelembe vétel** a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés. A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében a gyermek védelembe vétele a gyermekjóléti szolgáltatás feladata. Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi (Gyvt. 68. § (1) bekezdés).*

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Pénzbeli és természetbeni ellátások:
a) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
b) a gyermektartásdíj megelőlegezése,
c) az otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
a) a gyermekjóléti szolgáltatás,
b) a gyermekek napközbeni ellátása,
c) a gyermekek átmeneti gondozása.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:
a) az otthont nyújtó ellátás,
b) az utógondozói ellátás,
c) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:
a) a védelembe vétel,
b) a családbafogadás,
c) az ideiglenes hatályú elhelyezés,
d) az átmeneti nevelésbe vétel,

e) a tartós nevelésbe vétel,
f) a nevelési felügyelet elrendelése,
g) az utógondozás elrendelése,

Az ellátások és intézkedések nyújtása és megtétele, azok ellenőrzése, valamint biztosítása során adatok kezelésére az alábbi szervek és személyek jogosultak:
a) a gyermekek védelmét biztosító hatósági feladat- és hatásköröket gyakorló szervek és személyek (Gyvt. 16. §),
b) a fővárosi főjegyző,
c) a gyermekjóléti alapellátást és gyermekvédelmi szakellátást nyújtó szolgáltatás, intézmény fenntartója, vezetője,
d) a helyettes szülő, nevelőszülő,
e) a gyermekjogi képviselő, illetve amennyiben a gyermek panaszának orvoslása érdekében feltétlenül szükséges a betegjogi képviselő, illetve az ellátottjogi képviselő,
f) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
g) a gyermekvédelmi szakértői bizottság.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet (Gyvt. 67/A. § (1) és (2) bekezdései):

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:
a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.
Halmozottan hátrányos helyzetű
a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés *a)-c)* pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
b) a nevelésbe vett gyermek,
c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A jogosult gyermek számára a települési önkormányzat jegyzője a Gyvt-ben meghatározott feltételek szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg. (Gyvt. 18. § (1) a)) A jogosultság megállapítása során sor kerül a jövedelmi és vagyoni helyzet vizsgálatára a Gyvt. 19. §-a szerint.

Kedvezményes gyermek-étkeztetés: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére.

Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek: Elsősorban a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény szerinti menedékjogot kérő, menekült, menedékes, oltalmazott vagy humanitárius tartózkodási engedéllyel rendelkező gyermekek helyzetére szükséges kitérni. A menedékes - rászorultsága esetén - jo*gosult a befogadás anyagi feltételeire, valamint ellátásra és támogatásra. A menekültügyi hatóság, valamint a jegyző az ellátásra, támogatásra vonatkozóan határozattal dönt* (2007. évi LXXX. törvény, 32. §).

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A szociális alap- és szakellátáshoz kapcsolódó szempontok érvényesítése, tehát a gyermekek megfelelő ellátáshoz történő hozzáférése érdekében szakmaközi, tehát nemcsak a szociális terület szakembereinek objektívabb probléma-megközelítése és helyzetelemzése indokolt. A HEP során ezért a cél a jelzőrendszer tényleges, helyi működésének feltérképezése és esetleges hiányosságainak hatékony és mérhető orvoslása. A jelzőrendszer standardjainak hiányosságai és a környezettanulmányok szenzitív adatokra vonatokozó szabályozása helyi korrekciókat és odafigyelést kíván.
A veszélyeztetettséget a jelzőrendszer széleskörű, minden jelzőrendszeri tag bevonásával kell meghatározni. A veszélyeztetettség helyzetének felismerése gyakran az együttműködésre kötelezett szakemberek hiányos jelzései miatt maradnak rejtve. A rendelet szerint definiált veszélyeztetettség – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot - gyakran igen nehezen felismerhető helyzetekből adódik. Igen nagy a látencia a gyermekek bántalmazása, a szexuális abúzus, gyerek és/vagy szülő alkohol- vagy drogfogyasztása kapcsán. A látencia okai között szerepel, hogy a sértett gyermek gyakran nem tudja, hová fordulhat segítségért, illetve a bántalmazott gyermek és családja nem kerül a gyermekvédelmi rendszer látókörébe, nem kerül kapcsolatba olyan szakemberekkel, akik a bántalmazás gyanújára felfigyelhetnének (ld. ombudsman jelentése az AJB-2227/2010).

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos rendelkezések során, a védelembe vétel elrendelése esetén, illetőleg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság, továbbá a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapításáról szóló határozat meghozatalával egyidejűleg tájékoztatni kell a szülőt azokról a kedvezményekről, juttatásokról, pályázati lehetőségekről, amelyek a gyermeket megillethetik. Tájékoztatni kell továbbá a szülőt arról is, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek mikor minősül halmozottan hátrányos helyzetűnek.

Az igazolatlan iskolai hiányzás és ennek következményeként a családi pótlék felfüggesztése esetében a jogalkotó szándéka a gyakorlatban nem mindig érvényesül, azaz az iskolai hiányzás valódi oka, annak részletes feltárása gyakran rejtve marad. Az iskolai hiányzás oka mögött előfordulhat a család részéről történő bántalmazás vagy lehet, hogy a veszélyeztetett helyzet azért áll elő, mert a gyermek anyagi vagy egyéb okokból családfenntartói vagy egyéb funkciókat lát el (dolgozik, ápol valakit, stb.)

A gyermekjóléti szolgálat gondozási eseteiben hátrányos és veszélyeztetett gyermekekkel találkozik. A gyermekek veszélyeztetettségének okai egyrészt a családok anyagi helyzetére vezethetők vissza. A 2011-es évhez képest az anyagi problémákkal küzdők száma nem csökkent. A mindennapos megélhetési gondok miatt a családok túlzott mértékben vállalnak kölcsönöket, mert azt hiszik így könnyebb lesz az életük, de az anyagi bizonytalanság csak tovább fokozódik. Közüzemi számláikat nem tudják fizetni, így a szolgáltatások kikapcsolásra kerülhetnek, ügyvédet, vagy végrehajtót küldenek a családra.

További problémát jelent, a szülők életvezetési problémái, a gyermekekkel való kevés törődés, türelmetlenség, és a helytelen nevelési attitűdök, kapcsolattartási problémák.
A községben is megjelent az igazolatlan hiányzás. Még nem érte el az 50 órát, ezért komolyabb lépéseket nem kellett tenni.

A gyermekjóléti szolgálat a családsegítő szolgálattal együtt veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszert működtet. Tagjai: védőnő, gyermekorvos, oktatási-nevelési intézmények gyermek és ifjúságvédelmi felelősei, rendőrség, jegyző, szociális főelőadó, háziorvos, polgárőrség. A jelzőrendszer tagjai kötelesek jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálat felé, ha a gyermek veszélyeztetettségét észlelik.

A szolgálat kapcsolatot tart a jelzőrendszer tagjaival esetmegbeszélések formájában. A megbeszéléseken feltárják a veszélyeztetettséget előidéző okokat és ezek megoldására közösen tesznek javaslatot. A gyermekjóléti szolgálat fontos feladata, az intézményekkel való együttműködés megszervezése, tevékenységük összehangolása.
A jelzőrendszer tagjai kötelesek egymással együttműködni, és egymást kölcsönösen tájékoztatni a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt a család egy főre eső jövedelme arányában állapítják meg. Ezen ‚hátrányos helyzetűnek definiált gyermekek adatszolgáltatását viszonylag megbízhatónak - míg ugyanazen körbe tartozó de legfeljebb nyolc általános iskolai végzettségű szülőkkel rendelkező gyermekek számát (halmozottan hátrányos helyzetűek) pontatlannak - találták az erre irányuló felmérések. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak egy része ugyanakkor nem jelenik meg az októberi statisztikához kötődő adatszolgáltatásban abban az esetben, ha erre az időre esik a jogosultságuk megállapítása. Fontos, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülők legtöbbször nem a megemelkedett jövedelem miatt esnek el a jogosultságtól, hanem azért, mert az alapvető papírjaik is elvesznek, hiányoznak, vagy egy válási szakaszban – vagy egyéb más okból – nem, vagy nehezen tudnak jövedelemigazolást szerezni házastársuktól, illetve az elmaradt gyermektartás ellenére nem indítanak hatósági eljárást, ami pedig lehetővé tenné a jövedelem igazolását. Mindezen okok éppen a legszegényebb, legrászorulóbb családokat érintik. A helyzetelemzés során a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak pontos regisztrációjáról alkotott helyzetkép igen fontos a különböző támogatások hozzáférésének vizsgálata miatt és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményen alapuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet megállapítása miatt is.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

év	**Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma (fő)**
2011	62
2012	65
2013	44
2014	34

2015	37
2016	42
2017	37
2018	35
2019	20
2020	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya, kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A gyermekszegénység csökkentése átfogó, minden ágazatra kiterjedő intézkedéseket igényel. Az egyes részterületeken a foglalkoztatás, az oktatás, a lakásügy, az egészségügy, a szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltatások egymással összhangban álló és egymásra épülő intézkedéseit kell meghozni, amelyek a gyermek megszületésének pillanatától segítenek az esélyek javításában.
A helyi ellátórendszer különféle támogatásokkal és szolgáltatásokkal segíti a családokat a gyermek nevelésében, megfelelő támogatások és szolgáltatások nyújtásával védelmet biztosít. A helyi rendszer további jellemzője, hogy a veszélyeztetettség megelőzését szolgálja. A megelőző tevékenység a köznevelési, egészségügyi, szociális, közművelődési és sport intézményhálózaton keresztül (esetenként civil szervezetek bekapcsolódásával) valósul meg.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A lakhatással összefüggő szabályozásról ld. a 3.4. pontot.

A Gyvt. gyermeki jogokat szabályozó 6. §-a szerint minden gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, személyiségének kibontakoztatásához, a társadalomba való beilleszkedéséhez, önálló életvitelének megteremtéséhez. Joga van arra, hogy a fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, az egészségére káros szerek elleni védelemben részesüljön. A Gyvt. 17 § (3) bekezdése alapján a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében történő együttműködési és kölcsönös tájékoztatási kötelezettség is kiemelten fontos.
A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. Bővebben ld. a 4.3. pontban.
A Gyermekjóléti Szolgálat az alábbi feladatokat látja el:

- a gyermeki jogokról, és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése.
- tanácsadás (egészségügyi, pszichológiai, mentálhigiénés, életvezetési, nevelési, stb. problémák esetén)
- hivatalos ügyek intézésének segítése
- kérelmek írása, kérvények kitöltése, továbbítása
- közvetítés más intézmények, szakemberek felé
- munkahelykeresés
- a gyermek, illetve a szülő tájékoztatása az igénybe vehető jogi képviselet lehetőségeiről
- hatósági beavatkozás kezdeményezése
- javaslatkészítés gyermekvédelmi intézkedés megtételére
- a településen élő gyermekek szociális helyzetének folyamatosan figyelemmel kísérése

- a gyermek panaszának meghallgatása, annak orvoslása érdekében a szükséges intézkedések megtétele
- szociális válsághelyzetben lévő segítése, tájékoztatás az egészségi intézményeknél elhelyezett inkubátorokról, szükség esetén a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutás megszervezése, tájékoztatás arról, hogy a szülő hozzájáruló nyilatkozatot tehet a gyermek örökbeadásához.
- gondozási-nevelési terv készítése
- adományok közvetítése
- környezettanulmány készítése.

Tiszaugon nincs szegregált környezetben élő gyermek, de a Gyermekjóléti Szolgálaton keresztül folyamatosan figyelemmel kell kísérni, hogy ez lehetőség szerint ne következzen be.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A Mötv. rendelkezése értelmében az egészségügyi alapellátás, a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások és ellátások a helyi önkormányzat feladata.

Az alábbiakban felsoroljuk és röviden kifejtjük a jogszabályok által lehatárolt ellátási területeket, melyek áttekintése és az adott településen való elérésük leírása segíti a 4.3 pontban megadottak elemzését.
A jogszabályok mellett az 1. számú mellékletben elhelyezett adattáblák is segítenek az adott település konkrét helyzetének átlátásában.
Mindezekre építve lehet szövegesen kifejteni a település azon helyzetét, amelyre a 4.3-as fejezet a),b), c), d), e), f), g), h), i), j) pontjaiba sorolt szempontok kérdeznek rá. Természetesen itt is szükséges fókuszba helyezni az esélyegyenlőség szempontjából különösen érintett gyerekcsoportokat.

Egészségügyi ellátás: az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény adja, amely előírja, hogy a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:
a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
b) a fogorvosi alapellátásról,
c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
d) a védőnői ellátásról,
e) az iskola-egészségügyi ellátásról.
A gyermekek számára nyújtott gyermekjóléti szolgáltatás, szociális ellátások: A hatályos jogi szabályozás alapján a gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. A szolgáltatás elvi alapjai, működésére vonatkozó szabályozók jogszabályi kereteit a Gyvt., valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet adják. A gyermekjóléti szolgáltatást az adott fenntartó (önkormányzat, kistérségi társulás, egyház, civil szervezet, stb.) gyermekjóléti szolgálat által biztosítja. A gyermekjóléti szolgálat tevékenységének jelentős része eléri az adott település valamennyi gyermekét, szolgáltató és megelőző funkcióval bír. Tevékenységét összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez. A gyermekjóléti szolgálat az általa ellátott településrészen, településen figyelemmel kíséri valamennyi, 0-18 éves gyermek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét.

- *A gyermekjóléti alapellátás keretében biztosított gyermekek napközbeni ellátásának formái*
  a) a bölcsőde, a hetes bölcsőde,
  b) a családi napközi,
  c) a családi gyermekfelügyelet,
  d) a házi gyermekfelügyelet,
  e) az alternatív napközbeni ellátás.

- *A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról, vagyis teljes körű ellátásáról kell gondoskodni.*

- *Fogyatékos gyermekek ellátáshoz történő hozzáférése: a szakértői bizottság szakvéleménye alapján a fogyatékos gyermek legfeljebb hatéves koráig fejlődését biztosító korai fejlesztésben és gondozásban, vagy fejlesztő felkészítésben vehet részt. A Szt. rendelkezése szerint a nappali ellátás keretében gondoskodni kell többek közt a harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek napközbeni tartózkodásáról, étkeztetéséről.*

- Gyermekétkeztetés: Ha a szülő (törvényes képviselő) eltérően nem rendelkezik, a fenntartó az óvodában és az iskolában a gyermekek és a tanulók számára az óvodai nevelési napokon, illetve az iskolai tanítási napokon biztosítja a déli meleg főétkezést és két további étkezést. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe. Az étkezések közül az ebéd külön is igényelhető (Gyvt. 151. §). Ezen szabályokat kell alkalmazni a nyári szociális gyermekétkeztetés esetében is.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

A védőnői feladatok ellátása jelenleg helyettesítéssel történik, heti egy alkalommal történik. Az ellátottak száma az utóbbi évek átlagában 40 és 50 fő között mozog.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

A községben egy háziorvos működik, önálló gyermekorvosi ellátás nincsen, e feladatokat a háziorvos látja el. A háziorvos által ellátott gyerekek száma: 88 fő.

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma	beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt időszakra vetítetten)	fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma
Csoport 1	3	0	0	3	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar,
Önkormányzati adatgyűjtés

d) gyermekjóléti alapellátás

Az önkormányzat kötelező feladatainak sorába tartozik a gyermekvédelem helyi ellátórendszerének kiépítése és működtetése. A gyermekvédelmi rendszer egyik meghatározó eleme a gyermekjóléti alapellátás. A gyermekjóléti szolgálat működésével az 1997. évi XXXI. törvény (gyermekvédelmi törvény) alapelveinek és céljainak megvalósulását.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális, személyes, szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését. (1997. évi XXXI. tv. 39. § (1)).

e) gyermekvédelem

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.
A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a vonatkozó jogszabályban meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.
A gyermekek védelmét a következő pénzbeli és természetbeni ellátások segítik:

a) rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
b) kiegészítő gyermekvédelmi támogatás,
c) rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, illetve
d) rászorultságtól függő más pénzbeli ellátás.

A gyermekvédelem helyi szabályait a 16/2006. (VII.28.) számú helyi rendelet szabályozza.

f) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A gyermekjóléti szolgálat a családsegítő szolgálattal együtt veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszert működtet. Tagjai: védőnő, gyermekorvos, oktatási-nevelési intézmények gyermek és ifjúságvédelmi felelősei, rendőrség, jegyző, szociális főelőadó, háziorvos, polgárőrség. A

jelzőrendszer tagjai kötelesek jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálat felé, ha a gyermek veszélyeztetettségét észlelik.

g) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A gyermekek egészségfejlesztési, sport- és szabadidőprogramokhoz való hozzáférése megoldott. A sportpálya főként a labdajátékok szerelmeseinek kedvez, de más tevékenységre is hasznosítható. Nyári időszakban a Szabadidőparkban üzemel a kenukölcsönző, felnőtt kísérettel igénybe vehető. A szabadidő hasznos eltöltésében nagy szerep jut a Könyvtár, Információs és Közösségi Hely számára. Az olvasók több mint 5.000 feletti példányszámos gyűjteményből válogathatnak. Internet hozzáférés biztosított.

h) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű óvodáskorú gyermekek és az 1-8. évfolyamon tanulók ingyenesen, míg a hátrányos helyzetű tanulók 50%-os térítési díj ellenében jogosultak étkeztetésben részesülni.
Ingyenes tankönyvellátásra, egyben 50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosult a vonatkozó jogszabályok alapján az a tanuló, aki tartósan beteg, testi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, autista, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, három- vagy többgyermekes családban él.
Ingyenes tankönyvellátásra jogosult az tanuló is, aki: nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásra jogosult, pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl. dyslexia, dysgraphia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar).
A nyári gyermekétkeztetésnél az állam által az önkormányzatnak nyújtandó támogatás feltétele, hogy a települési önkormányzat vállalja, hogy (2012-ben) legalább 44, legfeljebb 54 munkanapon keresztül biztosítja a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő kiskorú gyermekek (a továbbiakban: rászoruló gyermekek) étkeztetését napi egyszeri melegétkeztetés formájában a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 151. § (1) bekezdés g) pontja alapján ingyenesen vagy kedvezményesen.

A nyári gyermekétkeztetés biztosítására több éve lehetősége van az önkormányzatoknak, de az egyszeri melegétel biztosítására több esetben tartós élelmiszer, konzerv formájában került sor, amely nem garantálja a gyermekek szükségleteinek figyelembe vételét.
Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 50. § (3) bekezdése kimondja: a közétkeztetésben – különös tekintettel az egészségügyi, szociális és gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani. Mindennek az elvárásnak nem mindenhol tudnak megfelelni. Lásd még: A gyermekek közétkeztetésének újraszabályozásáért AJB 560/2011.
http://www.obh.hu/allam/aktualis/htm/kozlemeny20110831.htm
A Gyvt. 41. § (1) értelmében a gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük, munkaerőpiaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A törvény 146. § (4) bekezdés értelmében a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni a bölcsődében, hetes bölcsődében, a családi napköziben, a családi gyermekfelügyelet során, az óvodában, a nyári napközis otthonban, az általános és középiskolai diákotthonban, kollégiumban, illetve az itt szervezett externátusi ellátásban, az általános iskolai menzai ellátás, továbbá – ha külön jogszabály másképpen nem rendelkezik – középfokú iskolai menzai ellátás keretében, a fogyatékos gyermekek, tanulók nevelését, oktatását ellátó intézményben, illetve a fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást

nyújtó, az Szt. hatálya alá tartozó fogyatékosok nappali intézményében, a szociális nyári gyermekétkeztetés keretében nyújtott étkeztetésre. Iskolai étkeztetésben részesülhet az a tanuló is, aki a napközit nem veszi igénybe.

A kedvezményekre vonatkozó jogszabályok: a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény, az éves költségvetési törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, a tankönyvpiac rendjéről szóló 2001. évi XXXVII. törvény, az éves költségvetési törvény végrehajtási rendelete a települési önkormányzatok részére szociális nyári gyermekétkeztetés céljából adott évben nyújtott támogatás igénylésének, folyósításának és elszámolásának részletes szabályairól (2012-ben a 23/2012. (IV. 18.) NEFMI rendelet)

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

A hátrányos megkülönböztetéssel, az egyenlő bánásmód követelményével kapcsolatban ld. a 4.4. pontot.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Az alábbiakban áttekintjük azokat a területeket, amelyek a jogszabályokban megjelennek, és a közoktatásra vonatkozóan határozzák meg az esélyegyenlőség biztosítását. A jogszabályok és értelmezésük nyújtanak segítséget ahhoz, hogy a HEP ezen fejezetében az önkormányzat elvégezze a szükséges helyzetelemzést.

Szükséges felhívni a figyelmet arra, hogy az 1. számú mellékletben e fejezethez elhelyezett adattáblák egy részének kitöltéséhez elengedhetetlen a partneri együttműködés, hiszen az oktatási intézmények 2013. január 1-étől – az óvodák kivételével – nem önkormányzati fenntartásúak.

Fogalmak:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók:
a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
(Nkntv. 4. §-ának 13. pontja)

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a köznevelésben: ld. a 4.1. pontban foglalt definíciót.

Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók
Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszédfogyatékos, több fogyatékosság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja (Nkntv. 4. § 25. pont)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók
Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási,

magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek (Nkntv. 4. § 3. pont).

Aránytalan teher
Ha a nevelés, a nevelés-oktatás körülményei az átlagos körülményekhez képest - a gyermek, a tanuló életkorát és sajátos nevelési igényeit figyelembe véve - lényegesen nehezebbek vagy jelentős költségnövekedést okoznak a gyermeknek, tanulónak vagy a szülőnek (Nkntv. 4. § 2. pont)

A lenti, a)-e) pontokban foglalt szempontok során a következőkre szükséges figyelemmel lenni:

Az egyenlő bánásmód követelménye kiterjed minden olyan nevelésre, oktatásra, képzésre, amely államilag jóváhagyott vagy előírt követelmények alapján folyik, vagy amelynek megszervezéséhez az állam közvetlen normatív költségvetési támogatást nyújt, illetve amelyhez közvetve – így különösen közterhek elengedése, elszámolása vagy adójóváírás útján – hozzájárul.
Az Ebktv. alapján mindenkit egyenlő bánásmód illet meg az oktatással és képzéssel kapcsolatban, így különösen az oktatásba történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározása, a felvételi kérelmek elbírálása, az oktatás követelményeinek megállapítása és a követelménytámasztás, a teljesítmények értékelése, az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele, az oktatással összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés, a kollégiumi elhelyezés és ellátás, az oktatásban megszerezhető tanúsítványok, bizonyítványok, oklevelek kiadása, a pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés, valamint az oktatásban való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során.
A jogellenes elkülönítés (szegregáció) leggyakrabban az oktatásban tapasztalható. Éppen ezért a törvény szerint hátrányos megkülönböztetésnek minősül a bármely csoporthoz tartozó személyek elkülönítése egy oktatási, nevelési intézményben, illetve az azon belül létrehozott tagozatban, osztályban, csoportban, beleértve azt is, ha az elkülönítés számarányukhoz viszonyítva lényegesen nagyobb arányban érinti a csoport tagjait, mint a többi tanulót. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti valamely személy vagy csoport olyan nevelésre, oktatásra való korlátozása, olyan nevelési, oktatási rendszer vagy intézmény létesítése, fenntartása, amelynek színvonala nem éri el a kiadott szakmai követelményekben meghatározottakat.

A halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek, tanulók elkülönítése társaiktól sérti az egyenlő bánásmód követelményét, ezért szükséges figyelemmel kísérni a működési körzetek kialakítását, az iskolai felvételi eljárást, az egyes csoportok, osztályok összetételét.

A körzethatárok kialakításánál és a beiskolázásnál az Ebktv. vonatkozó paragrafusait is figyelembe kell venni. Ebben segít eligazodni az Egyenlő Bánásmód Tanácsadó Testület 2/2007. (III. 23.) TT sz. állásfoglalása: Az etnikai alapú iskolai szegregációt nem csupán a tényleges, hanem a jogsértő által feltételezett etnikai hovatartozás alapján is el lehet szenvedni. A szegregáció megvalósulásának nem feltétele az elkülönített csoporttal szembeni hátrány, csupán a törvényben meg nem engedett elkülönítés." A jogellenes, elkülönített oktatás még abban az esetben is jogszerűtlen, ha teljes mértékben azonos feltételek biztosításával történik. A jogellenes elkülönítés minden aktivitást nélkülöző fenntartása is megvalósíthatja a jogsértést.
A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók magántanulóvá nyilvánítása esetén fokozott körültekintéssel kell eljárni. A jogalkotó szándéka az volt, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók magántanulóvá nyilvánítását és az ezzel gyakran együtt járó lemorzsolódás megelőzhető legyen. Ha az iskola igazgatójának megítélése szerint a tanulónak hátrányos, hogy tankötelezettségének magántanulóként tegyen eleget, vagy az így elkezdett tanulmányok eredményes folytatására vagy befejezésére nem lehet számítani, köteles erről értesíteni a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt, amely a gyámhatóság és a gyermekjóléti szolgálat véleményének kikérése után dönt arról, hogy a tanuló milyen módon teljesítse tankötelezettségét. Halmozottan hátrányos

helyzetű tanuló esetén az iskola igazgatójának döntéséhez be kell szereznie a gyermekjóléti szolgálat véleményét (Nkntv. 45. §).

Integrációs felkészítés Pedagógiai Rendszere[13] (IPR)
A szociális hátrányok enyhítése, a tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése érdekében az általános iskola és a középfokú iskola képességkibontakoztató vagy integrációs felkészítést szervez, amelynek keretei között a tanuló egyéni képességének, tehetségének kibontakoztatása, fejlődésének elősegítése, a tanuló tanulási, továbbtanulási esélyének kiegyenlítése folyik. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés megszervezése nem járhat együtt a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elkülönítésével. A képesség-kibontakoztató felkészítésben a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű vagy sajátos nevelési igényű tanuló vesz részt.
Az óvoda a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára fejlesztő programot szervez, melynek keretében a gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat, a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet folytat.
A képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítés, valamint az óvodai fejlesztő program megvalósítása az oktatásért felelős miniszter által kiadott személyiségfejlesztő, tehetséggondozó, felzárkóztató program alapján zajlik. (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rend. 171. § - 173. §)

Az Nkntv. 47. §-a alapján sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók neveléséről, iskolai felkészítéséről a szakértői bizottság szakértői véleménye szerint kell gondoskodnia az óvodának, iskolának. A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, a tanuló iskolai nevelése-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt történhet. A gyermek, tanuló integrált vagy speciális intézményi keretek között történő nevelését, oktatását a szakértői bizottság által kiadott véleményben foglalt állásfoglalás alapján lehet és kell biztosítani. Az ezzel ellentétes gyakorlat jogsértő mind a Nkntv., mind pedig az egyenlő bánásmód követelményét tekintve.

A nevelési-oktatási intézményekben foglalkoztatott vezetők és alkalmazottak kötelező és ajánlott létszáma a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. tv. IX. fejezetében található, a rendelkezés 2013. szeptember 1-ig hatályos. Ezt követően a nevelő- és oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak finanszírozott létszámát az Nkntv. 2. számú melléklete tartalmazza.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

4.4.5. számú táblázat - A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek ellátása

	beíratott hátrányos helyzetű gyermekek létszáma	**az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből**	**fejlesztő foglalkozásban részesülő hátrányos helyzetű gyermekek száma**	**beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma**	**az intézménybe beíratott, 20%-ot meghaladóan hiányzott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (az adott évből eltelt**	**fejlesztő foglalkozásban részesülő halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma**

[13] A kézirat lezártakor hatályos szabályozók: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet XIX. fejezet: Különleges pedagógiai célok megvalósításához igazodó nevelés- és oktatásszervezési megoldások 67. A képességkibontakoztató és az integrációs felkészítés szabályai 171. §, 172. § és 68. Az óvodai fejlesztõ program megszervezése 173. §. Magyar Közlöny. 2012. augusztus 31., valamint: Miniszteri Közlemény (megjelent az Oktatási Közlöny 2007. máj. 14. LI. évf. 11. számában) a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók esélyegyenlőségének biztosítását szolgáló iskolai és óvodai integrációs programról.

		eltelt időszakra vetítetten)			időszakra vetítetten)
Tagóvoda					
Csoport 1	3	0	0	3	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.9. számú táblázat - Általános iskolások adatai – el- és bejárás

A településen élő általános iskolás korú gyermekek összlétszáma	48
Más településről bejáró általános iskolások létszáma	
Más településre eljáró általános iskolások létszáma	48
Általános iskolás korúak közül a hh gyerekek létszáma	
Általános iskolás korúak közül a hhh gyerekek létszáma	

Forrás: Önkormányzati és intézményfenntartói, tankerületi adatok

b) a köznevelséhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A szolgáltatások mind a helyi óvodai tagintézménybe beiratkozottak, mind a lakiteleki általános iskolában tanuló helyi gyerekek számára megoldott és elérhető.
Az óvodai tagintézményben heti egy alkalommal folyik angol oktatás. Gyógytestnevelési foglalkozás heti egy alkalommal megoldott. Emellett logopédus is tart heti egyszeri foglalkozást.
A lakiteleki Eötvös Iskolában a rendes közoktatási tevékenységek mellett fejlesztőpedagógiai szolgálat is igénybe vehető. 1 fő iskolapszichológus segíti még a gyermekeket.

Mutató	2014	2015	2016	2017	2018	2019
2601 Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (fő)	27	20	20	15	21	19
2701 Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	1	1	1	1	1	1
2801 Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	25	25	25	25	25	25

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szabadidő hasznos eltöltésének helybeli erősítése szükséges. Lehetőség szerint a helyi adottságokat (művelődési ház, szabadidőpark, „Tájház",v könyvtár, kenukölcsönző stb.) még jobban ki kell használni.	**Kulturális, szabadidős tevékenységek, programok ösztönzése, szervezése, segítése, az eddig megvalósult programok folytatása**
A gyermekek nyári elhelyezése során problémák merülhetnek fel.	**Óvodai nyitva tartás szélesítése**

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

Európában, az utóbbi évtizedekben egyre több szó esik a különböző társadalmi egyenlőtlenségek célzott megszüntetéséről. A nemek közötti esélyegyenlőség olyan téma, amely mindenképp figyelmet érdemel. A XXI. Században a nők szavazhatnak, tanulhatnak, olyan munkákat is végezhetnek, amelyek korábban csak a férfiak kiváltsága volt. Azonban nem feledkezhetünk meg arról, hogy maga a tanulási vagy munkalehetőség még nem jelenti azt, hogy a nők egyenlők lennének a férfiakkal. A nemek eltérő aránya az élet számos területén tetten érhető, így például az iskolai végzettség, a betöltött munkahelyi pozíció, vagy a háztartási munkában való részvétel tekintetében.

A többség szemléletmódja a mai napig őriz egyfajta konzervativizmust, a témát illetően. A 20. század a nyugati országokban számos fontos változás történt a férfi és női valamint a családban betöltött szerepeket illetően. Ezen szerepekkel kapcsolatos értékek, értékrendszerek is oly mértékű változásokon mentek keresztül, amelyek nagymértékben megmozgatták, az addig már szinte megkövesedett attitűdöket. Vagyis az addig otthon dolgozó asszonyok kikerültek a munka szférájába és ma már egyre több férfi dolgozik otthon (pl. neveli a gyerekeket).
A nőkkel és férfiakkal való egyenlő bánásmódot a közösségi jog számos jogszabályban rögzíti, különösen a férfiakkal és a nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a munkavállalás, a szakképzés, az előmenetel és a munkakörülmények terén.[14]

Az Európai Unióban a nők jogait a következő bizottságok és testületek képviselik:

1. Nőügyi Tájékoztató Központ (Secteur Information des femmes)
2. Női jogok bizottsága (Commission des droits de la femme)
3. Európai Nő Lobbi (European Women's Lobby)
4. Egyenlő Esélyek Irodája (Equal Opportunities Unit)
5. Európai Parlament
6. Európai Bizottság

Magyarországon a nők helyzete részben hasonló a közösség tagállamaiban tapasztaltakhoz, de az eltérő történelmi fejlődés miatt több területen is, különösen munkaerő-piaci helyzetüket tekintve különbözik attól. A magyarokban a nyugati országok lakosaihoz képest a nemekről és a társadalomban betöltött szerepükről ma is a nézetek meglehetősen konzervatívak. Esélyegyenlőség-politika tekintetében hazánkra jellemző a stratégia nélküliség, ugyanis nem rendelkezünk konkrét elképzelésekkel e témában, illetve ha a gondolat már megfogalmazódott, annak megvalósítása általában akadálya ütközik. Ennek oka, részben, az esélyegyenlőségi kérdésben való pontos rálátás hiányában keresendő.

Hazánkban azonban működnek olyan intézmények, amelyek e problémakör leküzdéséért vannak:

- Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának Hivatala,
- Alkotmánybíróság,
- Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen (NaNe),

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. Cikke rögzíti, hogy a nők és a férfiak egyenjogúak, vagyis mind a nőket, mind pedig a férfiakat azonos jogok kell, hogy megillessék minden polgári, politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében.

[14] A TANÁCS 2000/78/EK IRÁNYELVE (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról (2)

- AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2006/54/EK IRÁNYELVE (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról
- A Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiakkal és nőkkel való egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A női munka mindig is kényes téma volt. A nőknek a történelem során mindig is nehezebb volt bekerülni a munkaerőpiac vonzóbb, magasabb státuszú területeire. Karrierjük során nehezebben tudták magukat felküzdeni felsőbb pozíciókba, mint a férfiak. A XX. Század elején a nők ki voltak tiltva a felsőoktatásból és csak ritkán kaphattak magasan kvalifikált munkát. Azonban iskolázottságuk emelkedésével egyre több nő előtt rajzolódott ki egy olyan élet, amelynek középpontjában már nem csak a család, hanem a munka és a karrier is szerepet kap.
Női foglalkoztatottsága társadalmi rétegek szerint különösen gyenge
- a kisgyermekes nők
- a fiatalok
- az idősebbek
- az etnikumok (roma)
- a fogyatékkal élők
- az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők munkaerő-piaci integrálódásának esélye.

A foglalkozási összetétel különbségei miatt nem meglepő, hogy a nők átlagos keresetei alacsonyabbak a férfiakénál. A nők a mindennapi élet más területein is hátrányban vannak. A nők naponta több időt töltenek munkával. A nagyobb munkaterhelésének fő oka, hogy a háztartási munka terhe elsősorban rájuk hárul, ennek következtében kevesebb idejük marad szabadon választott tevékenységekre. A társadalom létfeltételeinek megteremtése nagyobb mértékben nehezedik a nőkre. A nők akarnak dolgozni, de természetesen az anyagiaknál előrébb való számukra a család. Kötelességüknek tartják, hogy dolgozzanak és besegítenek férjüknek a család eltartásában, míg az egyedülállóknál az önmegvalósítás egyik útja a munka.

Magyarországon, 10 éves távlatban történelmi mélypontra süllyedt a munkanélküliségi ráta. A KSH (Központi Statisztikai Hivatal) szerdai közlése szerint; a múlt év utolsó negyedében 3,8 százalékos volt (az Eurostat listáján 3,9), 2017 átlagában 4,2 százalékot tett ki. [15] 2013 óta jelentős mértékben csökkent a munkanélküliek száma és aránya. 2015-ben a 15–64 éves munkanélküliek száma 36 ezer fővel 307 ezerre, a munkanélküliségi ráta 7,8-ről 6,8%-ra mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest. A munkanélküliségi mutatók a férfiak körében nagyobb mértékben csökkentek, mint a nőknél. 2015-ben a 20–64 éves népesség körében a hazai foglalkoztatási ráta 68,9% volt, az egy évvel korábbinál 2,2, a 2010. évinél 9,0 százalékponttal magasabb. Míg a férfiak körében a foglalkoztatás szintje (75,8%) meghaladta a kitűzött 75%-os célértéket, addig a nők esetében – az egy év alatt bekövetkezett 1,9 százalékpontos növekedés ellenére – a foglalkoztatási arány (62,1%) továbbra is jelentősen elmaradt attól. [16]

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A közösségi esélyegyenlőség céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

[15] http://hu.euronews.com/tag/munkanelkuliseg
[16] https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mo/mo2015.pdf

A község lakónépességi adatit vizsgálva, azon belül a munkavállalási korba esőket tekintve a munkaképes férfiak száma több, mint a nőké. A munkaképes korosztályon belül a munkanélküli férfiak és nők aránya közel 50-50 százalék arányban oszlik meg. Munkalehetőség, gyermeknevelés, család és egyéb szempontból a településen élő munkaképes nőket hátrányos megkülönböztetés nem éri. A településen egy óvodai intézmény működik, ahol a kisgyermekek egész napos felügyelete biztosított. Iskolai végzettség szempontjából a munkaképes nők többsége rendelkezik valamilyen középfokú végzettséggel, legtöbbjük szakmunkás bizonyítvánnyal. Hasonló tényadatokat mutat a munkanélküli nők iskolai végzettsége: egyharmaduk elvégezte az általános iskola 8 osztályát, kétharmad részük rendelkezik középfokú, vagy annál magasabb szintű végzettséggel.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Jelenleg, adatok hiányában nem tudható, hogy milyen arányú a nők részvétele a foglalkoztatást segítő és képzési programokban. Ideális esetben a programokon résztvevők nemek közötti aránya megegyezik a településen élő munkanélküliek között lévő nemek közötti megoszlással. Általános probléma, hogy a képzések sokszor nem összeegyeztethető egy kisgyerekes édesanya napi rendjébe és időbeosztásába, illetve nem veszik figyelembe, ha az édesanya gyermeke váratlanul megbetegszik.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munka világába történő elhelyezkedés a településen nem áll összhangban az alacsony iskolai végzettséggel. Nem következik egyik a másikból. Megerősíti ezt a tényt, hogy az álláskeresők nők többségi arányban középfokú végzettséggel rendelkeznek. Viszont problémát jelenthet, hogy egy-egy adott munkakör betöltéséhez nem rendelkeznek megfelelő szakképesítéssel.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, megmutatkozhat a munkára való jelentkezéskor (ha a munkakör betöltésére mindkét nem képviselője alkalmas, azonos kvalitásokkal rendelkeznek, a munkáltató mégsem szeretne nőt alkalmazni), az azonos munkáért járó eltérő bérezésben, vagy az előmeneteli lehetőségek szűkösségében (üvegplafon-jelenség).
Hátrányos megkülönböztetésből eredő panasz, bejelentés az elmúlt évek során nem történt.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Magyarországon komoly problémát jelent a kisgyermekes szülők alacsony munkaerő-piaci aktivitása – ebben az Európai Unió országai után Málta után az utolsók vagyunk. A kisgyermekes nők hazánkban általában hosszabb időre és nagyobb százalékban esnek ki a foglalkoztatottságból, mint a többi tagállamban. A magyar intézményi- és családtámogatási rendszer a szülőket nem támogatja a család melletti munkavégzésben; és nem teszi ezt a hagyományos családmodell sem, amely szerint a nőnek szülés után minél hosszabb ideig otthon kell maradnia. A munkába való visszatérés ezért mind a munkáltatók, mind a munkavállalók számára nehéz helyzetet teremt.
A kisgyermek melletti munkavállalás nehéz helyzetet jelent mind a munkaadónak, mind a munkavállalónak, ezt azonban odafigyeléssel és célzott fejlesztéssel meg lehetne oldani.
Magyarországon a dolgozók kilencven százalékának nincs lehetősége atipikus munkavégzésre, míg

az EU huszonhét országának teljes lakosságára vetítve az atipikus munkavégzés aránya a dolgozók számának egyharmada.
Magyarország jelentősen elmaradott ezen a téren: az anyák többsége általában a harmadik év után megy vissza dolgozni, az édesapák, pedig a legritkább esetben maradnak otthon a gyermekekkel. Ha több gyermek születik, az otthon töltött idő a három év sokszorosára is nőhet, és minél hosszabb időt tölt otthon az édesanya, annál nehezebb visszatérnie, hiszen az évek múlásával csökken a munkatapasztalat a karrierépítés lehetősége. Míg az édesanyák félnek az indok nélküli elbocsátástól, nincs lehetőségük a megfelelő gyermekfelügyeletre, kevés a bölcsődei férőhely, nincsenek megfelelő információik, addig a cégeknél a jó gyakorlatok ismerete és a megfelelő tapasztalat hiányzik: a vállalatok leginkább attól félnek, hogy a kisgyermekes szülők nem tudják megfelelő kiszámíthatósággal ellátni a munkájukat. A magyarországi munkaadók még mindig a rendelkezésre állást, a fizikai jelenlétet tartják a legfontosabbnak. Kevés cég ismeri fel, hogy a kisgyermekes a szülők jobbak a multitasking-ban, a figyelem megosztásában, a hatékony időkezelésben, és megfelelő bánásmód esetén nagyobb a lojalitásuk az őket foglalkoztató cégek felé.

Tiszaugon egy óvodai intézmény működik. Az óvodai férőhely száma: 25. Az intézmény nyitva tartása: 6.00-tól 16.30 óráig terjed. Gyermekfelvétel az óvodai évben folyamatosan történik. A Nkntv 8. §-ában foglaltak szerint már 2,5 éves kortól felvesz gyerekeket, amennyiben a beiratkozáshoz szükséges követelményeknek megfelel.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.

A Családsegítő Szolgálat feladata, az 1993. évi III. törvény alapján, az életvezetési problémákkal, szociális gondokkal küzdő családok, illetve személyek szociális és mentálhigiénén ellátása. A szolgálat célja a működési területén élő szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek, családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzés, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. Családgondozói feladatokat lát el, ellátásokat közvetít, és szervezési tevékenységeket végez. Erről a tevékenységről jogszabályban meghatározott forgalmi naplóban és esetnaplóban dokumentációt végez.
Az 1997. évi XXXI. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény alapján működik a Gyermekjóléti Szolgálat. A Szolgálat által nyújtott ellátásra a településen élő minden gyermek jogosult. A gyermekjóléti szolgálat feladata a gyermekek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, valamint a családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése az elfogadott szakmai program alapján. Ennek érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a településeken élő gyermekek életkörülményeit és szociális helyzetét. Működteti a gyermekvédelmi jelzőrendszert, melyben az érintett intézmények (jelzőrendszeri tagok) által veszélyeztetettnek ítélt gyermekek családjaival felveszi a kapcsolatot, annak érdekében, hogy a veszélyeztetettséget megszüntessék.

5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

A családon belüli erőszak esetén alkalmazható legfontosabb rendelkezéseket a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló 2009. évi LXXII. tv. és a Büntető törvénykönyv tartalmazza. A családon belüli erőszakról nincs önálló tényállás, a párkapcsolati erőszakra jelenleg a Büntető törvénykönyv különböző tényállásai vonatkoznak, ld. testi sértés, zaklatás, távoltartás.
A nők elleni erőszak különböző formáira, vagy ugyanezeknek nem a párkapcsolaton belül megnyilvánuló formáira (pl. szexuális jellegű visszaélések) is a Büntető törvénykönyv releváns paragrafusai vonatkoznak.

A helyi rendőrségi szervvel folytatott egyeztetésből kiderült, hogy családi konfliktusok, valamint családon belüli erőszak miatt riasztás nem történt. Ebből az következik, ha szó is van a községben családon belüli erőszakról, azt testi és lelki fenyegetettség miatt nem mernek bejelentést tenni az illetékes szervek felé. Ezért a gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, és a rendőrségi tevékenység eredményességével fel kell hívni az érintettek figyelmét, problémáikkal hová fordulhatnak.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

E feladatok ellátását a Családsegítő Szolgálat végzi. Az önkormányzattal együttműködve adományosztási, prevenciós programokat szervez, életvezetési tanácsokkal látja el a szülőket. Ezen felül bizalommal fordulhatnak még a települési védőnőhöz is.

E témakör vonatkozásában ld. még a természetbeni szociális ellátásokról szóló 3.3. pontot, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatásokhoz történő hozzáférésről szóló 3.6. pontot.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az Alaptörvény fent hivatkozott, XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e.
Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet. A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket. Az adatgyűjtés a nők adott településen való közéleti részvételét térképezi fel.

Helyi közélet terén a nők szerepe igen jelentős. A helyi intézmények vezetését női vezetők látják el (Idősek Otthona, Fogyatékosok Otthona, helyi óvodai tagintézmény). A helyi képviselő-testület tagjainak száma az új törvényi szabályozás alapján 4 fő. Ebből két fő nő.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Szakmai tapasztalatok szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más"- tól. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Tartós munkanélküliség a nők körében, elsősorban a szakképesítés hiánya miatt.	Képzési programok szervezése, kapcsolatfelvétel képzőintézetekkel.
A magányérzet kialakulása az anya mentális állapotát ronthatja.	Szabadidős programok szervezése (baba-mama találkozók).

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

Mutató	2013	2014	2015	2016	2017	2018
5201 Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (fő)	106	99	92	95	87	92
5301 Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (fő)	170	165	177	169	169	173
5401 Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek átlagos száma (2015. márc. 1-től érvényes módszertan) (fő)			4,8	6,97		
5601 Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (fő)	138	106	124	104		
5701 Időskorúak járadékában részesülők évi átlagos száma (fő)	2	2	2	2,25		
6001 Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeni, természetbeni) (fő)	60	58	39			
6201 Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülő férfiak száma (fő)	14	15	15	13	12	12
6301 Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülő nők száma (fő)	16	19	20	16	20	22

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasok, és növekszik az özvegyek aránya.

A demográfiai folyamat jellemzőit az alábbiakban foglalhatjuk össze:
– növekszik az átlagéletkor,
– magasabb a középkorúak halandósága.

Az időskorban jellemző megbetegedések - a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák - mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen veszélyes lehet a depresszió és a dementia kialakulása.

A településen a 60 év felettiek aránya igen magas, ezzel együtt az öregedési index is magas értéket mutat.

A nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők vonatkozásában az alábbi jogszabályi rendelkezések irányadók:

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény értelmében a kötelező társadalombiztosítási nyugdíjrendszer

saját jogú; és
hozzátartozói
nyugellátásokat biztosít.

A saját jogú nyugellátások körébe tartozik:
az öregségi nyugdíj,
a rehabilitációs járadék.

A társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó hozzátartozói nyugellátás:
az özvegyi nyugdíj;
az árvaellátás;
a szülői nyugdíj;
a baleseti hozzátartozói nyugellátások; valamint
özvegyi járadék.

Időskorúak járadéka
A Szt. értelmében az időskorúak járadéka azon idős személyek részére biztosít ellátást, akik szolgálati idő hiányában a nyugdíjkorhatáruk betöltése után saját jogú nyugellátásra nem jogosultak, illetve alacsony összegű ellátással rendelkeznek. A Szt. 25. §-a szerint az ellátást a járási hivatal állapítja meg.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

Az Flt. 24. §-a értelmében a nyugdíjazáshoz közel álló álláskereső részére nyugdíj előtti álláskeresési segély, valamint költségtérítés jár. Az álláskeresési segély feltételeit a Flt. 30. §-a rögzíti. Erről ld. még a 3. 3. pontot.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek, kevés számban, de végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély a munkaerő-piacon kevés van, kivétel ha speciális tudással rendelkezik.
Az 55 év feletti korosztály között is van álláskereső. Az ő elhelyezkedésük, mivel közel állnak a nyugdíjkorhatár betöltéséhez, emiatt még nehezebb.

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Jelenleg a településen ilyen jellegű foglalkozás nincs. Képzések indítása inkább a vonzáskörzetre jellemző, ugyanígy a programok szervezése is. Az idősebb korosztály mobilitási problémái miatt viszont ezeken nem tud részt venni. A jövőben helyben szükséges ilyen jellegű programokat megvalósítani.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

Alapszolgáltatások
A szociális alapszolgáltatások megszervezésével az állam és a települési önkormányzat segítséget nyújt a szociálisan rászorulók részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Szakosított ellátási formák
Ha az életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt rászoruló személyekről az alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, a rászorultakat állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

Az alapszolgáltatásokról és szakosított ellátási formákról – köztük az idősek érdekében szervezett szolgáltatásokról - ld. a 3.6. pontot.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

A helyi közszolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része a község minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának.
A községben egy háziorvos, egyben belgyógyász szakorvos teljesít szolgálatot. Szakellátás terén viszont Tiszakécske vagy Kecskemét szolgáltatásait tudják a lakosok igénybe venni.
Fő hangsúlyt kell fektetni, nemcsak az idősebb korosztálynál, a megelőző vizsgálatokra. Lehetőség szerint évente minél több szűrővizsgálatot (látás, hallás, ortopéd stb. vizsgálat) kell helyben megszervezni.
Szociális ellátások közül az idősek igénybe vehetik a házi segítségnyújtást. Ez azoknak lehet segítség, akik egészségi állapotuk, anyagi körülményeik miatt nem, vagy csak nehezen tudják ellátni magukat, illetve nem várakoznak bentlakásos intézményi ellátásra. Ezen kívül még lehetőség van a szociális étkeztetés igénybevételére. Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a legalább napi egyszeri meleg étkezéséről kell gondoskodni, akik azt önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékosságuk miatt.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az idősek, de minden helyi lakos és minden állampolgár részére a község kulturális intézményei nyitva állnak. Egy könyvtár, információs és közösségi hely, valamint egy művelődési ház aktívan működik. Tapasztalható, hogy a helybeli idős korosztály szeret olvasni.
A helyi programok szervezése során minden korosztály igényeire figyelemmel van az önkormányzat és a helyi közművelődési élet, nincs kiemelt korcsoport.
Minden év novemberében kerül megrendezésre az Idősek Napja, amelyen a helyi Idősek Otthona lakói és a községben élők vesznek részt.

c) idősek informatikai jártassága

A helyi adatgyűjtés azt mutatja, hogy a településen élő közel 300 nyugdíjas főből, nagyon csekély számú időskorú tudja használni a számítástechnikai eszközöket. Még kevesebb, aki az internet világában is tud tájékozódni. Sok időskorú egyedül él, a magányosság érzete még jobban

fokozódhat ezeknél a személyeknél. Az informatikai eszközök segítségével viszont hozzátartozóival bármikor tud kapcsolatot tartani, javítva ezzel mentális állapotát.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősek kapcsolattartási lehetőségeit, közösségi érzetüket kevés számú szerveződés támogatja. 2011-ben az Idősek Klubja megszűntetésre került. A közösség építésében és ápolásában így a helyi civil szervezetek tudnak elsődlegesen segítséget nyújtani. Anyagi lehetőségük szűkössége miatt azonban rendszeres programot szervezése korlátozott. Egyetlen kitörési pont a pályázati lehetőségek felkutatása és kihasználása lehet.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élők aránya	Aktivitást megőrző programok szervezése
Magas egészségügyi kockázat, pszichés problémák jelenléte	Rendszeres mozgásra ösztönzés. Szűrővizsgálatok helyben történő szervezése.
Áldozattá válás veszélye	Polgárőrségi/rendőrségi járőr- és figyelőszolgálatok rendszeressége, sűrűbb ellenőrzési tevékenység.

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

Fogyatékos személy: *aki érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.*
A Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1 cikk szerint fogyatékos személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, mentális vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.
Ennek oka, hogy nem az önkormányzat hatáskörébe tartozik a fogyatékossággal kapcsolatos ellátások megállapítása.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A Fot. 15-16. §-a értelmében a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult.
A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető. Ha a fogyatékos személy foglalkoztatása az integrált foglalkoztatás keretében nem megvalósítható, úgy számára speciális munkahelyek működtetésével a munkához való jogát lehetőség szerint biztosítani kell. A védett munkahelyet a központi költségvetés normatív támogatásban részesíti.

Fogyatékkal élő munkavállaló, aki
a) a nemzeti jog szerint fogyatékosnak elismert, vagy
b) elismerten fizikai, elmebeli vagy pszichológiai károsodásban szenved.

Megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki
a) rehabilitációs ellátásban részesül,
b) aki 2011. december 31-én III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban, rendszeres szociális járadékban részesült.
(Flt. 57/B §.)

Gyakori probléma, hogy kevés a foglalkoztatási lehetőség, nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak különleges eszközök és feltételek. A védett foglalkoztatás túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben. Nem rendelkeznek olyan foglalkozatási szakemberrel, aki a fogyatékos személy állapotának ismeretében javaslatot tesz a foglalkoztatás jellegére és helyére. Nincs képzett szakember, aki a munkahelyi beszoktatást kísérje, ezért a sikertelen beszoktatás következménye a fogyatékos munkavállaló alkalmatlanságának rövid időn belüli megállapítása. Javaslat folyamatos felkutatása a fogyatékos munkavállalókkal is betölthető álláshelyeknek, fogyatékosügyi mentor, tanácsadó foglalkoztatásával a fogyatékos

személyek munkahelyi kisérésének biztosítása. Önkormányzati szakember képzése ez irányba, állami és civil munkaerő-piaci szolgáltató szervezet és a Munkaesély Szövetség bevonása a feladat megoldásába.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.
Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket. A fogyatékosok körében a foglalkoztatottsági arány meghatározásánál a 2001.évi népszámlálás adataiból tudunk kiindulni, mely 9%.

A településen nincs tudomásunk arról, hogy a helybeli és a vonzáskörzetben lévő munkáltatók fogyatékos
vagy megváltozott munkaképességű személyt vagy személyeket foglalkoztatnának.

A fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosság esetén még jelentősebb.

A fogyatékos személyek életfeltételeinek jobbítása érdekében a településen működik a Szőke Tisza Fogyatékosok Otthona, jelenleg mint tagintézmény. Itt közel 120 fogyatékos személy ellátását-gondozását biztosítják az ország egész területéről. Az Otthonhoz külön épületcsoportban mintegy 20 fő befogadására és ellátására alkalmas lakóotthon is tartozik.

b) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Előfordulhat, hogy a fogyatékos személyt akadályozottsága miatt nem foglalkoztatják a végzettségének és képzettségének megfelelő álláshelyen. (pl.: felsőfokú végzettsége ellenére alacsonyabb végzettséggel is betölthető foglalkoztatást ajánlanak neki.)
A fizikai akadályozottság esetében célszerű felmérni, hogy a fogyatékos személy alkalmazásának mely feltételei hiányoznak. Célszerű a fogyatékosság jellege és a fogyatékos személyek száma alapján rangsorolni, hogy az akadálymentesítés lépései milyen sorrendben és ütemezéssel kövessék egymást. A rámpa és kijelölt parkoló nemcsak mozgássérült személyek, hanem más csoportok részére is hasznosak (nők, kisgyermekesek, idősek), az információs táblák, a vizuális információk megerősítése akusztikus információkkal, például közlekedési eszközökön alkalmazva. Fontos a célpályázatok felkutatása és az akadálymentesítés komplex, rövid- közép-és hosszú terveinek elkészítései. Garanciát jelent rehabilitációs szakmérnök és szakember bevonása a tervezésbe, valamint érintett fogyatékos ember bevonása a tervezés és a megvalósítás teljes folyamatába.

A foglalkoztatás akkor is meghiúsulhat, ha a fogyatékos személy nem tudja megközelíteni a munkahelyet, például a településen belüli közlekedési akadályok miatt és a támogató szolgálattól sem kap segítséget. Ilyen információk beszerzése rendkívül nehéz, hiszen az érintettek nem hozzák a hátrányos megkülönböztetést nyilvánosságra, mert ezzel a jövőbeni alkalmaztatási kilátásaik is csökkennek.

c) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A saját lakókörnyezetben, lakóotthonban élő fogyatékos személyeknek nyújt alapszolgáltatást a támogató szolgálat. A támogató szolgálat többek között a különböző közösségi és szabadidős szolgáltatások elérésében (mind szállítás, mind kommunikáció szintjén) ad támogatást, emellett az igénybevevő környezetében, lakásán nyújt fejlesztést, gondozást, segíti az önálló életvitelt, támogatja az ön-érdekérvényesítést. A szolgáltatás 2011-ben 20 258 fő számára volt elérhető.

A személyes szociális gondoskodási ellátások közül nappali ellátás (klub, fejlesztő napközi otthon stb.) keretében 2011-ben 6 727 fő részére biztosítottak ellátást. A nappali ellátás a saját lakókörnyezetben élő fogyatékos személyeknek napközben nyújt fejlesztést, étkezést, segít az önálló életvitelben és a társadalmi szerepek gyakorlásában.

Az átmeneti elhelyezésben részesülők, gondozóházban elhelyezettek száma csekély, 262 ellátott volt 2011-ben. Tartós bentlakásos szociális intézményi ellátásban 16 668 engedélyezett férőhely volt. Ápoló-gondozó intézményi ellátásban 13 802 fő részesült, amiből 50 férőhelyet meghaladó nagyságú intézmény 11 939 férőhellyel rendelkezett. Az ápoló-gondozó célú ellátást biztosító férőhelyek közül 8% működött lakóotthoni formában. Rehabilitációs intézményi ellátásban az engedélyezett férőhelyek száma 1773, melyből 473 rehabilitációs célú lakóotthoni férőhely.

A jelenlegi nagy létszámú intézmények sok esetben a település szélén, rosszabb esetben az országhatáron, izoláltan, korszerűtlen épületekben működnek. Ezen intézményekben is nagy erőfeszítéseket tesznek az ellátott személyek társadalmi integrációjának megteremtése érdekében, azonban az intézmény területi elhelyezkedéséből adódó korlátokat nem tudják leküzdeni. Egy több száz fős intézmény esetében fennáll a veszélye annak, hogy nem alkalmas az egyéni képességekre alapozott, személyre szabott szolgáltatás nyújtására. A működő lakóotthonok többsége csak a férőhelyek számának tekintetében tér el a nagy létszámú intézményektől, nem úgy működnek a gyakorlatban, mint ahogy azt a jogalkotó a bevezetésekor elképzelte. Az intézményi szemlélet a lakóotthonokban is jelen van.

Tekintettel arra, hogy a jogszabályi módosulások a fenntartó tekintetében változást hoznak ezen szolgáltatások tekintetében, az önkormányzatok együttműködő partnerségi szerepben jelennek meg majd 2013-tól várhatóan. Javasoljuk, hogy a 1257/2011 (VII.21) korm. határozatban foglalt nagymérvű változások támogatása, a közösségben hozzáférhető szolgáltatások rendelkezésre bocsátása okán, kövessék nyomon a folyamatot egyrészt jogszabályi, másrészt finanszírozási szempontok mentén. Ehhez jó forrás lehet a Szociális Ágazati Portálon megjelenő Kiváltás Testületi honlap-rész (http://www.szocialisportal.hu/web/szocialis-agazati-portal/kivaltast-koordinalo-testulet)

Aktuális jogszabályok:
1993. évi III. tv ;
1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet
1257/2011. (VII. 21.) Korm. határozat

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

Ellátási formák:

Fogyatékossági támogatás: A Fot. 22. §-a alapján biztosított fogyatékossági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Rokkantsági járadék: A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 80 %-os vagy azt meghaladó

mértékű egészségkárosodást szenvedett és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg, rokkantsági járadékra jogosult.

Közlekedési kedvezmény: A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) a súlyos mozgáskorlátozott személy jogosult

Parkolási igazolvány: Parkolási igazolványra az a személy jogosult,

- *aki közlekedőképességében súlyosan akadályozott,*
- *aki látási fogyatékosnak; értelmi fogyatékosnak; autistának; mozgásszervi fogyatékosnak minősül,*
- *akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy aki vaknak vagy gyengénlátónak, mozgásszervi fogyatékosnak, értelmi fogyatékosnak vagy autistának minősül*

Fogyatékos személyek számára biztosított alap- és szakosított ellátási formák:
Szociális alapszolgáltatások: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás
Szakosított ellátási formák: ápolást, gondozást nyújtó intézmények, fogyatékos személyek otthona, rehabilitációs intézmények, fogyatékos személyek gondozóháza, lakóotthon

Aktuális jogszabályok:
141/ 2000(VIII.9.) Korm. rend A súlyos fogyatékossá minősítésének és felülvizsgálatának valamint a fogyatékossági támogatás folyósításának szabályairól.
218/2003. (XII. 11.) Korm. rendelet a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványáról
1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
2006. évi CXVII. törvény egyes szociális tárgyú törvények módosításáról
2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól
7.3.1. Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség

A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők, súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában, hozzátartozó ápolása címén, részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk. Ennek a hiányosságnak az orvoslása céljából fogalmazódott meg a járási esélyteremtő programban rögzített ún. egyszerűsített szociális térkép elkészítésének javaslata. Az ezzel kapcsolatosan felmerült részletkérdéseket lásd ott.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az alábbiakban kiemeljük azokat a területeket jogszabályi hivatkozással, amelyek a fogyatékkal élő személyek jogait biztosítják.

- *Környezet: A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre. (Fot. 5. § (1)- (2))*
- *Kommunikáció: A fogyatékos személy számára biztosítani kell az egyenlő esélyű hozzáférés lehetőségét a közérdekű információkhoz, továbbá azokhoz az információkhoz, amelyek a fogyatékos személyeket megillető jogokkal, valamint a részükre nyújtott szolgáltatásokkal*

kapcsolatosak. A kommunikációban jelentősen gátolt személy számára a közszolgáltatások igénybevételekor lehetővé kell tenni a tájékozódás és a személyi segítés feltételeit. (Fot. 6.- 7. §) A megfelelően hozzáférhető információ létrehozása olyan szakmai feladat, mely kezdetben nehézséget okozhat. Javasoljuk, azoknak a szolgáltató szervezeteknek a bevonását, melyek professzionális segítséget nyújthatnak. Ilyenek például a jelnyelvi tolmácsszolgálatok (http://fszk.hu/mjp/tolmacsszolgalatok-elerhetosegei.pdf), a könnyen érthető fordításokat készítő ÉFOÉSZ és tagszervezetei (http://www.efoesz.hu/index.php?m=text&id=2), a speciális eszközkölcsönzők (http://www.blissalapitvany.hu/kolcsonozheto-eszkozok). Javasoljuk továbbá, hogy az önkormányzat érintett munkatársai kapcsolódjanak be olyan tréningekbe, képzésekbe, ahol ezek a tudások megtanulhatók, ilyenek egyebek mellett az EMMI és az FSZK Nonprofit Kft. képzései (www.fszk.hu).

- *Közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés: A fogyatékos személy számára a Fot-ban meghatározottak szerint - figyelembe véve a különböző fogyatékossági csoportok eltérő speciális szükségleteit - biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést.*

  A közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása érdekében a fogyatékos személy az önálló életvitelét segítő kutyáját - külön jogszabályban meghatározottak szerint - beviheti a közszolgáltatást nyújtó szerv, intézmény, szolgáltató mindenki számára nyitva álló területére. (Fot. 7/A.- 7/C. §)
- *Közlekedés: A közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek - beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is - alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személy általi biztonságos igénybevételre. Közhasználatú parkolóban a közlekedésében akadályozott fogyatékos személyek számára - a külön jogszabály szerint - megfelelő számú és alapterületű parkolóhely kialakításáról kell gondoskodni. (Fot. 8.- 10. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás. Az első kérdésre javasoljuk minden esetben rehabilitációs szakmérnök, valamint az érintett fogyatékos csoportot képviselőjének a bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, valamint a következő dokumentum áttekintését - Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférésének megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés (http://fszk.hu/bemutatkozas/programirodak/akadalymentesitesi-programiroda/szakmai-anyagok/segedlet-a-kozszolgaltatasok-egyenlo-eselyu-hozzaferesenek-megteremtesehez-komplex-akadalymentesites/). A másik kérdésre, mely a forrásteremtésre vonatkozik, javasoljuk, hogy történjen Európai Uniós pályázatfigyelés a www.nfu.gov.hu honlapra építve*
- *Támogató szolgálat, segédeszköz: fogyatékos személy részére biztosítani kell a fogyatékossága által indokolt szükségleteinek megfelelő támogató szolgálat igénybevételét, továbbá segédeszközt. Az árhoz nyújtott támogatással beszerezhető segédeszközök körét és a támogatás módját, valamint mértékét külön jogszabály határozza meg. (Fot. 11. §)*
- *Egészségügy: A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során figyelemmel kell lenni a fogyatékosságából adódó szükségleteire. A fogyatékos személy egészségügyi ellátása során törekedni kell arra, hogy az ellátás segítse elő a rehabilitációját, társadalmi beilleszkedését, továbbá, hogy ne erősítse a betegségtudatát. (Fot. 12. §) A modern emberi jogi szemlélet érvényesülése a fogyatékos emberek ellátása során alapelv. Javasoljuk, hogy az ehhez elengedhetetlen attitűdváltás eléréséhez a szolgáltatók vegyék igénybe az országban több helyen elérhető tréninglehetőségeket (GYEMSZI ETI és FSZK Nonprofit Kft. egyebek mellett), valamint igényeljék azokat a hozzáférést biztosító megoldásokat, melyekről a korábbiakban már szóltunk.*
- *Oktatás, képzés: A fogyatékos személynek joga, hogy állapotának megfelelően és életkorától függően korai fejlesztésben és gondozásban, óvodai nevelésben, iskolai nevelésben és oktatásban, fejlesztő felkészítésben, szakképzésben, felnőttképzésben, továbbá felsőoktatásban vegyen részt a vonatkozó jogszabályokban meghatározottak szerint. Abban az esetben, ha az - az e célra létrehozott szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői*

véleményében foglaltak szerint - a fogyatékos személy képességeinek kibontakoztatása céljából előnyös, a fogyatékos személy az óvodai nevelésben és oktatásban a többi gyermekkel, tanulóval együtt - azonos óvodai csoportban, illetve iskolai osztályban - vesz részt. A kiskorú fogyatékos személyt megilleti az a jog, hogy fejlesztése késedelem nélkül megkezdődjön, amint fogyatékosságát megállapították (Fot. 13. §).

- *Lakóhely, közösségbe való befogadás, önálló életvitel: A fogyatékos személynek joga van a fogyatékosságának, személyes körülményeinek megfelelő - családi, lakóotthoni, intézményi - lakhatási forma megválasztásához (Fot. 17. §) A 2011. évben megkezdődött a nagylétszámú ápoló –gondozó intézetek kiváltása támogatott lakhatási megoldásokká. Ez a folyamat, bár pozitív kimenetelében bizonyosak vagyunk, mégis számos konfliktust rejt magában. Javasoljuk megismerni a folyamat jogszabályi hátterét, valamint azokat a szakmai módszertani anyagokat, melyek ezt a közösségi alapú szolgáltatások felé való elmozdulást segítik. A dokumentumok a folyamatot generáló Intézményi Férőhely Kiváltást Koordináló Országos Testület honlapjáról tölthetők le: http://www.szocialisportal.hu/web/szocialis-agazati-portal/kivaltast-koordinalo-testulet;jsessionid=f580a338bd8c05ebc946047d522c A közösségi beilleszkedést segíthetik a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei is, így bevonásuk javasolt.*
- *Kultúra, sport: A fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni a művelődési, kulturális, sport- és más közösségi célú létesítmények látogatását. A fogyatékos személy számára - sportolási lehetőségeinek megteremtéséhez - a sportolási célú, szabadidős intézmények használatát hozzáférhetővé kell tenni (Fot. 18. §) A hozzáférés biztosításakor két kihívás biztosan felmerül: egyrészt a megfelelő szaktudás bevonásának a kérdése, másrészt pedig az ehhez szükséges forrás. Az első kérdésre javasoljuk minden esetben rehabilitációs szakmérnök, valamint az érintett fogyatékos csoportot képviselőjének a bevonását a tervezésbe és a megvalósításba, valamint a következő dokumentum áttekintését - Segédlet a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáférésének megteremtéséhez – Komplex akadálymentesítés (http://fszk.hu/bemutatkozas/programirodak/akadalymentesitesi-programiroda/szakmai-anyagok/segedlet-a-kozszolgaltatasok-egyenlo-eselyu-hozzaferesenek-megteremtesehez-komplex-akadalymentesites/). A másik kérdésre, mely a forrásteremtésre vonatkozik, javasoljuk, hogy történjen Európai Uniós pályázatfigyelés a www.nfu.gov.hu honlapra építve.*
- *A rehabilitációhoz való jog: A fogyatékos személynek joga van a rehabilitációra. E jog érvényesítését rehabilitációs szolgáltatások, ellátások biztosítják. Az ehhez kapcsolódó állami feladatot a fogyatékos személyek esélyegyenlőségének biztosítására létrehozott, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter szakmai felügyelete alatt álló szervezet látja el. A szervezet számára törvény vagy kormányrendelet további feladatokat állapíthat meg ([Fot. 19.- 20. §). Az érintett célcsoport sok esetben nem rendelkezik megfelelő információval a saját jogai és lehetőségei tekintetében. Javasoljuk, hogy legyen számukra lehetőség hozzáférni a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal honlapjához, valamint dokumentumaihoz (http://nrszh.kormany.hu/), továbbá azokhoz a jogsegély szolgáltatásokhoz, amelyeket érdekvédelmi szervezeteik nyújtanak a számukra.*
- *A helyi politikai életben és közéletben való részvételhez való jog: másokkal azonos alapon, hatékonyan és teljes körűen vehessenek részt a helyi politikai életben és a közéletben, közvetlenül vagy szabadon választott képviselőkön keresztül, beleértve a fogyatékossággal élő személyek jogát és lehetőségét a szavazásra és választhatóságra (2007. évi XCII. tv 29. cikk) A fogyatékos emberek önérvényesítő mozgalmainak erősödése, saját maguk képviseletének lehetőségének támogatása kiemelt feladat. Javasoljuk, hogy ennek érdekében alakuljanak ki az együttműködésre és a párbeszédre lehetőséget adó fórumok akár az önkormányzat kezdeményezésére, ahol a fogyatékos emberek a „Semmit rólunk nélkülünk!" elvnek megfelelően bekapcsolódhatnak a róluk szóló döntések alakításába.*

A felsorolt területek jogszabályi keretbe foglalja a fogyatékkal élők jogait. Az alábbi pontokban megadottak szerint szükséges szövegesen is kifejteni, hogy az önkormányzat miként tudja a fogyatékkal élők jogait a településen biztosítani. Ehhez segítséget nyújtanak az 1. számú mellékletben elhelyezett adattáblák.

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő fizikai akadálymentesített helyszínen érhetőek el. A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma, minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel. Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

a) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

Az önkormányzat tulajdonába tartozó középületek a következők:

- Közös Önkormányzati Hivatal Kirendeltségi épülete
- Orvosi rendelő és védőnői szolgálat
- Könyvtár és Művelődési Ház
- Berecz Skolasztika Szociális Intézmény

Ezek az épületegységek a hatályos jogszabályoknak nem vagy csak részben felelnek meg. Többnyire csak az intézménybe való bejutást segíti elő egy-egy rámpa, az épületek belsejében további akadálymentesítettség nem kiépített.

b) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Ezeken a színterületeken többnyire fizikai akadálymentesítettség kiépített.

c) munkahelyek akadálymentesítettsége

A helyi munkahelyek akadálymentesítettsége kis mértékben, illetve nem megoldott.

d) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az ellátási problémák többsége azonos módon keletkezik: van megfelelő szolgáltatás, de az ellátásra szoruló nem tud róla, őt nem érték el a szolgáltatást nyújtók, vagyis be sem került a rendszerbe. Van megfelelő szolgáltatás, de a szolgáltatás igénybevétele a fogyatékos személy számára nem hozzáférhető pl az akadálymentesítettség hiánya miatt. Van akadálymentesen elérhető szolgáltatás, de a célcsoport tagja vagy saját elhatározásából vagy gyakori tapasztalat szerint a fogyatékos személy helyett döntő család elhatározásából a szolgáltatást nem veszi igénybe, még akkor sem, ha az a fogyatékos személy életminőségét lényegesen javítaná. Minden ilyen esetben annak feltárása fontos, hogy a szolgáltatás és a szolgáltatást igénylő milyen okból nem tudott egymással segítő kapcsolatba kerülni. Érdemes arra kérdezni, hogy a szolgáltatók megfelelően ajánlják-e a szolgáltatásaikat és elérik-e ajánlataikkal a célcsoport tagjait. Nincsenek-e olyan

esetek a településen, ahol a család a fogyatékos felnőttet méltatlan körülmények között tartja. Természetesen nehéz ilyen információkhoz jutni, ezért is javasoltuk, hogy a sablon tábla kitöltése mellett -ha lehetséges-, készüljenek rövid, félig strukturált interjúk is, sokszor a megkezdett beszélgetés új irányt vehet és olyan információk jutnak a szakértő, mentor, tanácsadó tudomására, amik kiegészítik az egyéb forrásokból származó információkat és adatokat.
A helyi önkormányzat számos alkalommal kinyilváníthatja azt, hogy számára fontosak a településen élő fogyatékos személyek. Ilyen alkalmak lehetnek a fogyatékos személyek részére rendezett sportrendezvények, egészségügyi szűrések, kirándulások a támogató szolgálat segitségével, ha a helyi önkormányzat rendelkezi üdültetési lehetőséggel akkor az üdültetésben való részvétel biztosítása, különféle akciók szervezése amik egyben anyagi és természetbeni segítségnyújtást jelentenek. Fontos annak megismerése, hgy a helyi médiában rendszeresen jelenjenek meg a fogyatékos személyek sikereikkel és gondjaikkal, de semmiképpen sem mint gyámolított személyek.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	
A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt akadálymentesítettség	az akadálymentesítés helyi tervezése, pénzforrások felkutatása, megfelelő szakértők, tanácsadók bevonása a tervezésbe. Ilyen tartalmú forrásokra figyelemfelhívás.
Szorosabb kapcsolat kiépítése szükséges a fogyatékkal élőkkel	Az együttműködési lehetőségek keresése, intenzitásának fokozása szükséges a fogyatékkal élőkkel és azok szervezeteivel.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Tiszaug Község Önkormányzata számos szervezettel tart kapcsolatot. Ebből származó tevékenységét támogató magánszemélyek is segítik. A kapcsolattartás egy része a kötelező feladatok ellátása, másik része a kulturális és közösségi hagyományok ápolásából, erősítéséből ered.

b) önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzat a fent említett szervezetekkel több évre visszanyúló jó kapcsolatot tart fenn, és folyamatosan törekszik a partnerségre. A partnerség által a 3-7. pontokban részletezett problémák felkutatása és az ezek kiküszöbölésére alább javasolt intézkedési tervek végrehajtása az ő bevonásukkal történik. A kapcsolatok révén hatékonyabban valósíthatóak meg a megvalósítandó elképzelések.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

A megvalósítási partnerek, kiemelten: önkormányzati hivatal, helyi óvoda, lakiteleki általános iskola, helyi könyvtár és közösségi tér (művelődési ház), védőnői szolgálat és a támogató civil szervezetek, munkaügyi központ, továbbképző központok, társhatóságok.

d) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek egységes szándéka, hogy a jelen helyi esélyegyenlőségi programban leírtak megvalósítását teljes mértékben támogassák, azt segítsék elő.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A HEP 8. pontjában leírt szervezetek mindegyike elkötelezett a HEP intézkedési tervének megvalósításában. Minden eszközzel, főként humánerőforrással, időközönként anyagi támogatással tudnak az intézkedési tervekben megfogalmazott célok megvalósításában segíteni.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

A végrehajtás és visszacsatolás területén elsőrendű szerepet játszik a HEP fórum (működési rendjét lásd alább). Az említett szervezetek és a lakosság valamennyi tagja a HEP Fórum bármely tagja felé jelzéssel élhet, amit a HEP Fórum köteles szabályzatának megfelelően megvitatni.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

3. melléklet a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelethez

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1	Munkanélküliségi arány javításának elősegítése	A tartós munkanélküliségi arány a mélyszegények/szegények között nem változik.	Célunk, hogy a foglalkoztatottság növekedése beinduljon, a mélyszegénységben/szegénységben élők álláskeresési esélyük a szakképzések elsajátításával növekedjen. A jelenlegi adatokhoz képest legalább 20 %-kal csökkenjen az álláskeresők aránya. Emellett folytatni szeretnénk a munkaügyi kirendeltséggel együttműködve a közfoglalkoztatási programot.	Gazdasági Program, Településfejlesztési stratégia	1. felmérés készítés, motivációs igény felkutatása, adatok pontosítása, munkaügyi kirendeltség és képző központok megkeresése. 2.Képzések, szakképzések szervezése évente két alkalommal. A munkaügyi kirendeltséggel együttműködve évente a közfoglalkoztatási program folytatása.	Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat	folyamatos	felmérés jelenléti ív együttműködési megállapodás munkaszerződések szakmai jelentések bizonyítványok, tanúsítványok fényképes dokumentáció	humánerőforrás, önkormányzati pénzeszközök, pályázati források	A szakképesítés, önéletrajz-, és motivációs levélírási technikák elsajátításával az álláskeresők részére nagyobb esély nyílik a munkaerőpiacon való elhelyezkedés során.
2	A digitális írástudás megszerzésének elősegítése	A mélyszegények/szegények/álláskeresők között magas a digitális írástudatlanság aránya.	Célunk, hogy a digitális írástudás elsajátításával, a mélyszegénységben/szegénységben élők		1. felmérés készítés, motivációs igény felkutatása, adatok pontosítása,		folyamatos	felmérés jelenléti ív bizonyítványok, tanúsítványok fényképes dokumentáció szakmai jelentés	humánerőforrás	A szakképesítés, önéletrajz-, és motivációs levélírási technikák elsajátításával, az álláskeresési

			álláskeresési esélye javuljon. A jelenlegi adatokhoz képest legalább 20 %-kal növekedjen a felhasználók száma.		munkaügyi kirendeltség és képző központok megkeresése. 2.Informatikai képzések, szervezése évente két alkalommal.					stratégiák megismerésével a mélyszegénységben/szegénységben élő (álláskeresők) részére nagyobb esély nyílik a munkaerőpiacon való elhelyezkedés során.
3										
...										
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Kulturális, szabadidős programokba való bekapcsolódás, ösztönzés, szervezés	A család működését és megélhetését veszélyeztető okok következtében megnőhet a családok szétesése, a szeretethiány	Célunk, hogy a szétesés és ennek előzményeként és következményeként a szeretethiány, mint veszélyforrás kiküszöbölhető legyen, családi programok szervezésével megpróbáljuk a veszélyforrás kialakulását minimalizálni.	Egészségterv	családbarát programok szervezése, a meglévő programok folytatása	Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, civil szervezetek, Önkormányzat	folyamatos	jelenléti ív, fényképes dokumentáció, szakmai jelentés	humánerőforrás, pályázati források	A programok rendszerességével s veszélyforrás kialakulásának a mérséklése. A gyerekek és szülők számára a szabadidő hasznos eltöltését célzó programok szervezésével, az egymásra való figyelés fontosságának hangsúlyozása.
2	Óvoda nyári nyitva tartása	A nyári időszakban problémát okozhat a szülők számára gyermekeik napközbeni felügyelete	Segítséget szeretnénk nyújtani a probléma orvoslásában.	Gazdasági Program	felmérés készítése, kapcsolatfelvétel az adott családokkal, a programban való részvétel.	Önkormányzat, óvodai tagintézmény	folyamatos	Előírt kötelező dokumentáció	Megfelelő pénzügyi és humánerőforrás lehetőség és igény esetén	A program maximális kihasználása, az ezzel járó előnyök hangsúlyozása.
...										
III. A nők esélyegyenlősége										

1	Tartós munkanélküliség arányának csökkentése, az elhelyezkedésben segítségnyújtás	Tartós munkanélküliség a nők körében, elsősorban a szakképesítés hiánya miatt	Célunk, hogy a nők körében a tartós munkanélküliség mostani arányát 20 %-kal csökkentsük. A szakképzések helyi lebonyolításával a hosszútávú cselekvési terv végéig legalább 5 nő képesítést nyerjen.	Gazdasági program	Igényfelmérés készítése, az adatok pontosítása, motivációs felmérés. Kapcsolatfelvétel a Munkaügyi Központ Kirendeltségével, az érintett képző intézetekkel. A képzések megszervezése, lebonyolítása	Civil szervezetek, Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Könyvtár	folyamatos	1. felmérőlapok 2. jelenléti ívek 3. megszerzett bizonyítványok/tanúsítványok 4. fényképes dokumentáció	humánerőforrás, műszaki felszereltség biztosítása	Az érintettek számára a szakképesítés szerzésével nagyobb lehetőség nyílik a munkaerőpiacon való elhelyezkedéshez.
2	Az anyák mentális állapot javulásának elősegítése	A magányérzet kialakulása az anya mentális állapotát ronthatja	Célunk, hogy az anyák, főként a kisgyermekes anyák mentális állapotának javulását elősegítsük. Ennek érdekében családi programokat, közös együttléteket, baba-mama szerveződést kívánunk létrehozni.	Egészségterv	igényfelmérés elkészítése, a helyi családok számának felkutatása, motivációs igényfelmérés baba-mama összejövetelek, családi délutánok szervezése, foglalkozások szervezése, vetélkedők lebonyolítása évente két alkalommal	Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, Könyvtár	folyamatos	1. felmérőlapok 2. jelenléti ívek 3. fényképes dokumentáció	humánerőforrás	A rendszeres összejövetelekkel el kívánjuk érni azt, hogy a szülők és gyerekek közötti kapcsolat kiegyensúlyozott legyen, az anyák lelkiállapota harmonikussá váljon.
3										
...										
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1	Az egyedül élők biztonságérzetének javítása	Az egyedül élők száma a településen igen magas.	Célunk, hogy az egyedül élő idős emberekre fokozottabban odafigyeljünk,	Bűnmegelőzési stratégia, Gazdasági program	az egyedül élők pontos arányának felkutatása, motivációs	Berecz Skolasztika Szociális Intézmény, Családsegítő és	folyamatos	1. felmérőlapok 2. jelenléti ív 3. fényképes dokumentáció 4. szakmai	humánerőforrás, pályázati támogatás	Alapvető, hogy az idősek ne érezzék magukat elszigetelődve, sokkal inkább,

			kiemelten törődjünk velük. A házi segétségnyújtó rendszeren keresztül ellásuk őket, az intézmények bevonásával pedig közösséget biztosítsunk számukra.		igényfelmérés készítése. Közösségi összejövetelek szervezése, évente két alkalommal időseket célzó programok szervezése. Az Idősek Otthonában „teadélután" szervezése.	Gyermekjóléti Szolgálat, Könyvtár		beszámoló		hogy a közösség aktív tagjai.
2	Az idősek egészségi állapotjavulásán ak elősegítése	Településünkön az idősek között becsléseink szerint kb. 20 %-kal magasabb a cukorbetegségbe n és a szív-, és érrendszeri betegségekben szenvedők aránya a lakosság többségéhez képest, mindezek következtében a várható élettartamuk is alacsonyabb lesz	Célunk, hogy az idősek körében a cukorbetegségbe n és a szív-, és érrendszeri betegségekben szenvedők becsült 20 %-os aránya csökkenjen, legalább 5 fő esetében csökkentsük a rizikófaktorokat. A tájékoztatások, tanácsadások eredményeképpe n a szűrővizsgálatok on nagyobb arányban vegyenek részt. Szűrővizsgálato knál a jelenlegi 50 % helyett 60 %-os részvételi arányt érjünk el.	Gazdasági program, Egészségterv	felmérés készítése, adatok pontosítása, motivációfelmér és, kapcsolatfelvétel és egyeztetés, háziorvos bevonása. Tájékoztató szórólapok készítése Tájékoztatók, tanácsadások, előadások szervezése, életmódtanácsad ások elindítása szűrővizsgálatok lebonyolítása	Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, védőnő, Könyvtár	folyamatos	szórólapok jelenléti ívek szakmai beszámolók	humánerőforrás	Az érintettek a tanácsadások, tájékoztatók, életmódtanácsad ások, szűrővizsgálatok eredményeképpe n rendelkeznek olyan ismeretekkel, melyekkel egészségi állapotuk pozitív változása fenntartható vagy -legalább öt fő esetében- állapotuk stabilizálható.
3	Figyelő és	A településen	Célunk, hogy	Bűnmegelőzési	az egyedül élők	Polgárőr	folyamatos	felmérés,	humánerőforrás,	Alapvető, hogy

	járőrszolgálatok fokozása	kockázatos az idős emberek körében az áldozattá válás veszélye.	elsősorban az időseket, egyedül élő időseket tájékoztassuk a megelőzés érdekében. A járőr- és figyelőszolgálatok rendszerességével a biztonságérzetet kívánjuk elősegíteni.	stratégia	pontos számarányának felmérése. Kapcsolatfelvétel a helyi polgárőr egyesülettel és a körzeti megbízott járőrön keresztül a rendőrséggel. Fokozott járőrszolgálat folytatása, tájékoztató kiadványok és szórólapok készítése, közreműködés a helyi sajtóval.	Egyesület		szolgálati naplók, tájékoztató kiadványok, szórólapok	pályázati forrás	az idősek és egyedül élők biztonságérzete erősödjön.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Akadálymentesít és	Hiányzó, nem megfelelő, nem az igények szerint rangsorolt az akadálymentesítettség	Célunk, hogy pályázati források és egyéb támogatások útján a közintézményekben és a helyi foglalkoztatók által fenntartott épületekben az akadálymentesítettség teljes körűen megvalósuljon.	Gazdasági program, Egészségterv, Településfejlesztési koncepció	Az akadálymentesítettség mértékének felmérése a közintézményekben, helyi foglalkoztatók körében Pályázati és egyéb források felkutatása, folyamatos figyelése Nyertes pályázat esetén a megvalósítás.	Önkormányzat	folyamatos	pályázati dokumentációk	pályázati források	Az akadálymentesítéssel minden személy számára a közszolgáltatások és a munkavállalás teljes körben hozzáférhetővé válik.
2	Szorosabb kapcsolat kiépítése a fogyatékkal élőkkel	Az együttműködési lehetőségek keresése.	Az együttműködési lehetőségek keresése.	Gazdasági Program	Kapcsolatfelvétel elindítása, egymás programjaiba való	Önkormányzat, intézmények vezetői	folyamatos	-	-	-

					bekapcsolódás					

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket, cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A HEP Fórum feladatai:
- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása

- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

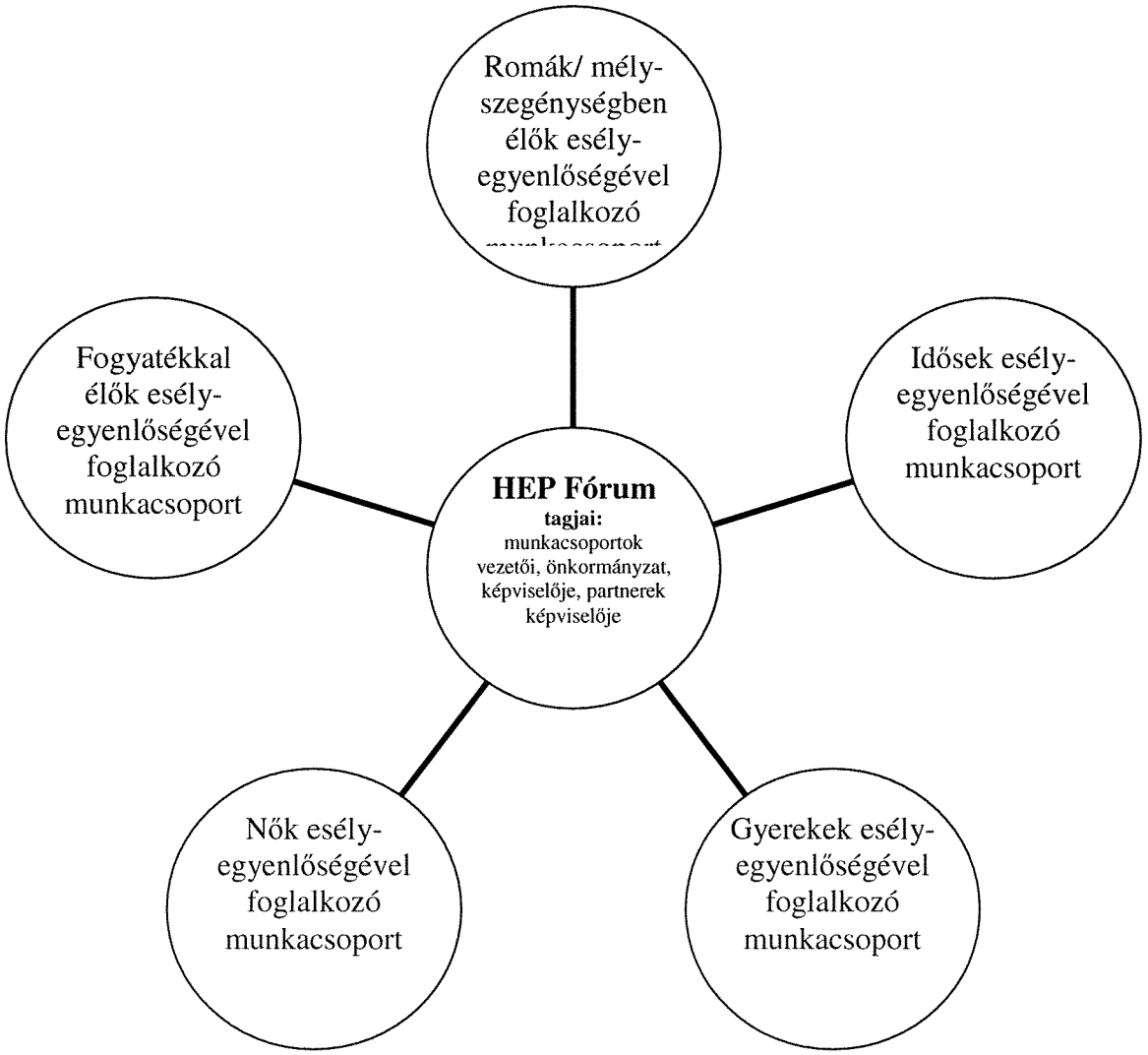

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

Biztosítani kell, hogy a település minden lakója, az önkormányzat intézményei és azok munkatársai, valamint az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program. Az érdekeltek körének meghatározásán túl a kommunikációs formákat, konkrét tevékenységeket is tervezni kell. A program eredményes megvalósulását döntően befolyásolja, hogy az érintettek elkötelezettek-e és aktív részvételükkel támogatják-e a program végrehajtását. Éppen ezért szükséges minden elérhető eszközt és helyi médiumot (honlap, tájékoztató kiadványok, rendezvények, lakossági fórumok, helyi sajtó stb.) bevonni a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
    - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
    - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
    - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
    - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelősével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tiszaug község Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

III. Ezt követően Tiszaug község képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és ...../2022. (.....) számú határozatával elfogadta.

Tiszaug, 2022. december 14.

Káré Gábor
polgármester

dr. Szabó Éva Judit
jegyző

Tiszaug Község Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjának partnerei ismerik a Helyi Esélyegyenlőségi Programot, és annak megvalósításában tevékenyen részt kívánnak venni.

HEP elkészítési jegyzék[17]

NÉV[18]	HEP részei[19]										Aláírás[20]
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	
	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	RÉTE	

[17] Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással" igazolt dokumentum

[18] A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

[19] A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.
R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

[20] Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.